

Standardi RA4.1

Suurten asiakasriskien ilmoittaminen

Määräykset ja ohjeet

Miten luet standardia

Standardi on aihealueittainen määräysten ja ohjeiden kokonaisuus, joka velvoittaa tai ohjaa valvottavia ja muita rahoitusmarkkinoilla toimivia, osoittaa valvojan tavoitteena olevan laatutason ja näkemyksen hyvästä menettelytavasta sekä perustelee sääntelyä.

Standardissa esitetyt päivämäärät:

- **Annettu**
Finanssivalvonta on tehnyt päätöksen ko. kappaleen antamisesta.
- **Voimaan**
Kappale on astunut voimaan.

Standardin jokaisella kappaleella on oma marginaali-merkintänsä:

- **Normi:** Viittaus voimassa olevaan lain tai asetuksen säännökseen.
- **Sitova:** Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuutensa nojalla antama velvoittava määräys valvottavalle tai muulle rahoitusmarkkinoilla toimivalle.
- **Suositus:** Finanssivalvonnan suosituluonteinen toimintaohje valvottavalle tai muulle rahoitusmarkkinoilla toimivalle.
- **Soveltamisohje/-esimerkki:** Normiin, Sitovaan tai Suositukseen liittyvä käytännön soveltamisohje tai – esimerkki. Viittaus Finanssivalvonnan standardiin tai standardin osaan.
- **Perustelu: Avaa sääntelyn** ja säännösten tarkoitusta, tavoitteita ja taustaa.

Finanssivalvonnan standardit ovat luettavissa osoitteessa www.finanssivalvonta.fi.

SISÄLLYSLUETTELO

1	Soveltaminen	6
1.1	Kohderyhmä	6
1.2	Siirtymäsäännökset	8
2	Tavoitteet	9
3	Kansainvälinen viitekehys	11
4	Normiperusta	12
4.1	Euroopan yhteisön sääntely	12
4.2	Kansallinen sääntely ja Finanssivalvonnan norminanto	13
5	Asiakasriskien hallinta ja niitä koskevat rajoitukset	15
5.1	Asiakasriskin ja suuren asiakasriskin määrittely	15
5.2	Asiakasriskikäsitteen ulkopuolelle jäävät vastuut	16
5.3	Asiakasriskien hallinta	17
5.3.1	<i>Yleiset vaatimukset asiakasriskien hallinnalle</i>	17
5.3.2	<i>Asiakaskokonaisuudet ja niiden tunnistaminen</i>	17
5.3.3	<i>Määräysvaltasuhteen toteaminen asiakaskokonaisuuden määrittämisessä</i>	20
5.3.4	<i>Keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvuus asiakaskokonaisuuden määrittämisessä</i>	22
5.3.5	<i>Asiakaskokonaisuuden määrittely sellaisten struktuurien osalta, joihin liittyy vastuuta kohde-etuutena oleviin varoihin</i>	23

5.4	Suurten asiakasriskien enimmäismäärä ja rajoitusten ulkopuoliset asiakasriskit _____	26
5.4.1	<i>Suurten asiakasriskien enimmäismäärä</i> _____	26
5.4.2	<i>Rajoitusten ulkopuoliset vastuut</i> _____	27
5.4.3	<i>Talletuspankkien yhteenliittymää ja sen jäsenluottolaitoksia koskevat erityissäännökset</i> _____	29
5.4.4	<i>Finanssivalvonnan poikkeusluvut</i> _____	31
5.4.5	<i>Kaupankäyntivarastosta johtuvat ylitykset (poikkeuslupa)</i> _____	32
5.5	Vastuun määrittely _____	32
5.5.1	<i>Yleistä</i> _____	32
5.5.2	<i>Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut taseessa</i> _____	33
5.5.3	<i>Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut taseen ulkopuolella</i> _____	35
5.5.4	<i>Kaupankäyntivarastoon liittyvät vastuut</i> _____	36
5.6	Suurten asiakasriskien laskennassa hyväksyttävät vakuudet ja muut luottoriskin vähentämistekniikat _____	37
5.6.1	<i>Hyväksyttävät luottoriskin vähentämistekniikat</i> _____	37
5.6.2	<i>Luottoriskin vähentämistekniikkojen huomioon ottaminen suurten asiakasriskien laskennassa</i> _____	38
6	Asiakasriskien raportointi Finanssivalvonnalle _____	44
6.1	<i>Yleistä</i> _____	44
6.2	Raportoitujen tietojen oikeellisuuden varmentaminen _____	45
6.2.1	<i>Ilmoitusten pohjatietojen säilyttäminen</i> _____	46
6.3	Säännöllinen raportointi _____	46
6.3.1	<i>Raportointiajat ja -tasot</i> _____	46
6.3.2	<i>Konsolidointiryhmän ilmoitukset</i> _____	47

6.3.3	Säästöpankkien ilmoitukset	49
6.3.4	Talletuspankkien yhteenliittymä ja siihen kuuluvien valvottavien ilmoitukset	49
6.3.5	Yhteenliittymään kuulumattomien osuuspankkien ilmoitukset	49
6.3.6	Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ilmoitukset	50
6.4	Ylitysraportointi	50
7	Ilmoituksen rakenne	52
8	Yleistietotaulukko	53
9	Taulukko U01/U01A "Omien varojen määrä"	54
9.1	Taulukko U01	54
9.2	Taulukko U01a (Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä)	56
10	Taulukko U02/U02A "Suuret asiakasriskit"	57
10.2	Asiakasta ja asiakaskokonaisuutta koskevat tiedot	57
10.3	Vastuita koskevien tietojen yksilöinti (U02 ja U02a)	58
10.3.1	Vastuista täytettävät tiedot	58
10.3.2	Vastuukoodit	58
10.3.3	Eri sarakkeissa ilmoitettavat tiedot	62
11	Määritelmät	65
12	Lisätiedot	70
13	Liitteet	71
14	Kumottu tulkinta ja kannanotto	72
15	Standardin muutoshistoria	73

1

SOVELTAMINEN

1.1 Kohderyhmä

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

- (1) Tätä raportointistandardia sovelletaan seuraaviin yhteisöihin:
- luottolaitokset, lukuun ottamatta sähkörahayhteisöjä
 - sijoituspalveluyritykset, lukuun ottamatta ainoastaan sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (922/2007) 5 §:n 1, 2, 4, 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua toimintaa harjoittavia sijoituspalveluyrityksiä (rahoitusvälineitä koskevien toimeksiantojen välittäminen tai toteuttaminen, omaisuudenhoito, sijoitusneuvonta tai rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskun järjestäminen ilman sen takaamista)
 - edellä mainittujen luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidointiryhmien suomalaiset emoyritykset. Mikäli emoyrityksenä on muu kuin luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, standardia sovelletaan siihen vain konsolidoituja asiakasriskejä koskevien vaatimusten osalta.
 - talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain (599/2010) tarkoittama talletuspankkien yhteenliittymät
 - rahoituspainotteisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien emoyritykset.¹

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

- Edellä mainituista standardin soveltamisalaan kuuluvista yhteistöistä käytetään tässä standardissa nimitystä **valvottava**, kuitenkin niin, että jos standardin yksittäistä säännöstä on tarkoitus soveltaa talletuspankkien yhteenliittymään, sen keskusyhteisöön tai rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyritykseen, viitataan näihin termillä **valvottavaryhmä**.

¹ Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (699/2004) 6 §:ssä on määritelty tarkemmin lain soveltamisala.

Konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisen soveltamisala

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(2) Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen, joka on luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmän ylin suomalainen emoyritys, tulee täyttää standardin vaatimukset myös konsolidoidusti.²

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(3) Konsolidoidut suuret asiakasriskit ilmoitetaan myös silloin, kun

- luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen emoyrityksenä olevan omistusyhteisön kotipaikka on Suomessa ja luottolaitos tai sijoituspalveluyritys on taseen loppusummaltaan suurin tällaisen omistusyhteisön tytärluottolaitoksista tai -sijoituspalveluyrityksistä
- luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen emoyrityksenä olevan omistusyhteisön kotipaikka on toisessa Euroopan talousalueen valtiossa (ETA-valtiossa) ja kumpikin seuraavista edellytyksistä täyttyy:
a) emoyrityksen kotivaltiossa ei ole konsolidointiryhmään kuuluvaa ulkomaista luottolaitosta tai sijoituspalveluyritystä ja
b) luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen taseen loppusumma on suurempi kuin emoyrityksen minkään muun sellaisen tytärluottolaitoksen tai -sijoituspalveluyrityksen taikka ulkomaisen tytärluottolaitoksen tai -sijoituspalveluyrityksen taseen loppusumma, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa
- Finanssivalvonta on sopinut konsolidointiryhmään kuuluvien ulkomaisten luottolaitosten tai sijoituspalveluyritysten valvonnasta vastaavien toisten ETA-valtioiden viranomaisten kanssa siitä, että Finanssivalvonta toimii ulkomaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidoidusta valvonnasta vastaavana valvontaviranomaisena ja että konsolidoituun valvontaan sovelletaan Suomen lakia.³

Konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoitusvelvollisuuden soveltaminen alakonsolidointiryhmään

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(4) Luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen, joka on toisen suomalaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen kirjanpitolain (1336/1997) tarkoittama tytäryritys, ei tarvitse erikseen ilmoittaa konsolidoituja suuria asiakasriskejä alakonsolidointiryhmän tasolla.

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(5) Alakonsolidointiryhmän konsolidoidut suuret asiakasriskit ilmoitetaan silloin, kun ryhmään kuuluu sellaisia tytäryrityksiä tai osakkuusyryityksiä, jotka ovat saaneet luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai rahasto-

² LLL:n 72 ja 79 §.

³ LLL:n 72 §:n 2 momentti ja direktiivin 2006/48/EY art. 126.

yhtiön toimilupaan rinnastuvan toimiluvan muussa kuin ETA-valtiossa, tai kun ryhmään kuuluu muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröityjä yhteisöjä, jotka ovat rahoituslaitoksia. Jos taas kaikki tytäryritykset ovat suomalaisia, ei alakonsolidointiryhmän konsolidoituja suuria asiakasriskejä ilmoiteta erikseen, vaan ne ovat osa ylemmän tason konsolidointiryhmän ilmoitusta.⁴

1.2 Siirtymäsäännökset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(6) Ennen 31.12.2009 syntyneisiin, jäljellä olevalta juoksuajaltaan enintään 3 vuoden pituisiin luottolaitoksilta tai sijoituspalveluyrityksiltä oleviin vastuisiin sovelletaan 31.12.2012 saakka määräyksiä, jotka olivat voimassa ennen 31.12.2010.⁵

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(7) Kappaleen (6) siirtymäsäännöstä ei sovelleta luottolaitosten liikkeenlaskemiin katettuihin joukkolainoihin.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(8) Luvun 5.4.2 kappaleen (57) mukaisiin suuriin asiakasriskeihin, jotka kohdistuvat valvottavan keskusluottolaitokseen tai keskusluottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan toiseen luottolaitokseen, sovelletaan 31.12.2011 saakka määräyksiä, jotka olivat voimassa ennen 31.12.2010.⁶

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(9) Ennen 31.3.2011 syntyneitä vastuita luvun 5.3.5. mukaisissa struktuureissa, joihin liittyy vastuita kohde-etuutena oleviin varoihin, voidaan käsitellä 31.12.2015 saakka, kuten niitä on käsitelty ennen tämän standardimuutoksen voimaantuloa.

⁴ LLL:n 72 §:n 2 momentti ja direktiivin 2006/48/EY art. 126.

⁵ LLL:n muuttamisesta annetun lain (1357/2010) voimaantulosäännös ja Direktiivin 2006/48/EY artiklan 154 kohta 10

⁶ VMa:n 1373/2010 4 luvun 11 §

2 TAVOITTEET

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(1) Tämä raportointistandardi liittyy Luottoriskien hallinnan standardiin 4.4a, joka on sijoitettu pääjaksoon 4 "Vakavaraisuus ja riskien hallinta" ja jolla on merkitystä myös suurten asiakasriskien ja riskikeskittymien hallinnan ja valvonnan kannalta. Tämä standardi kattaa vain suppean osan luottoriskin keskittymäriskistä eli vain yksittäisistä asiakkaista ja asiakaskokonaisuuksista syntyvät riskikeskittymät sekä niille asetetut rajoitukset ja sen tarkoituksena on rajoittaa yksittäisen asiakkaan ja asiakaskokonaisuuden suurten asiakasriskien määrää. Luottoriskin keskittymäriskiä syntyy myös toimialoista ja maantieteellisistä alueista. Luottoriskin keskittymien arvioimista valvottavan vakavaraisuuden hallinnassa ja niiden merkitystä vakavaraisuuden ylläpidolle on käsitelty tarkemmin standardissa 4.2 "Valvottavan vakavaraisuuden hallinta".

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(2) Suurten asiakasriskien ilmoittamisen kannalta tärkeitä standardeja ovat lisäksi jäljempänä luetellut pääjaksoon 4 "Vakavaraisuus ja riskien hallinta" kuuluvat standardit, sillä asiakasriskin määritelmä pohjautuu vakavaraisuuslaskennassa sovellettaviin määritelmiin.

- 4.3a Omien varojen määritelmä ja erityisesti tähän liittyvä raportointistandardi RA4.8
- 4.3c Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus standardimenetelmää käytettäessä
- 4.3e Luottoriskin vähentämistekniikat luottoriskin standardimenetelmää käytettäessä
- 4.3g Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus
- 4.3h Arvopaperistamisen vakavaraisuusvaatimus
- 4.3k Vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimus

Tähän standardiin on viitattu myös standardissa 1.5 "Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta", joka kuuluu pääjaksoon 1 "Corporate governance (hallintokulttuuri) ja liiketoiminta".

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(3) Suurille asiakasriskeille säädetty ilmoitusvelvollisuus liittyy valvottavien ja valvottavaryhmien vastapuoliin sisältyvän luottoriskin seurantaan

ja valvontaan. Vastapuoliriskin määrää rajoitetaan lainsäädännössä asettamalla enimmäismäärät yksittäisille asiakasriskeille ja niiden yhteismäärälle.

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(4) Standardin tavoitteena on opastaa suuria asiakasriskejä koskevan ilmoituksen täyttämistä. Standardi sisältää myös Finanssivalvonnan suosituksenluonteisia kannanottoja tai esimerkkejä siitä, miten yksittäistapauksessa on tulkittu luottolaitostoiminnasta annetun lain luvun 5 säännöksiä. Tietojen konekieliseen ilmoittamiseen liittyviä teknisluonteisia sääntöjä, ohjeita ja kuvauksia ei käsitellä itse standardissa, vaan niistä on erilliset ohjeet standardin liitteenä.

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(5) Suurten asiakasriskien valvonta on rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa ulotettu myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymiin. Ryhmittymän riskikeskittymien valvonnassa on tärkeää arvioida, aiheutuuko otetuista riskeistä vaaraa ryhmittymään kuuluvien säänneltyjen yritysten vakavaraisuudelle tai rahoitusasemalle. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien lisävalvonnasta annetun direktiivin⁷ mukaan koordinoiva viranomainen valvoo riskikeskittymiä ja seuraa tällöin erityisesti mahdollista leviämiskäyttäytymistä ryhmittymässä, eturistiriitojen riskiä, alakohtaisten sääntöjen kiertämisestä aiheutuvaa riskiä ja riskien tasoa tai määrää.

⁷ Direktiivi 2002/87/EY ja sen liite II.

3

KANSAINVÄLINEN VIITEKEHYS

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(1) Standardin valmistelussa on otettu huomioon seuraavat Euroopan pankki-
valvojien komitean (CEBS)⁸ julkistamat ohjeet

- Guidelines on the implementation of the revised large exposures regime (annettu 11.12.2009)
- Guidelines on reporting requirements for the revised large exposures regime (annettu 11.12.2009)
- Guidelines on Article 106 (2)(c) and (d) of Directive 2006/48/EC recast (annettu 28.7.2010)

⁸ 1.1.2011 alkaen CEBSin on korvannut Euroopan pankkiviranomainen, European Banking Authority, EBA.

4

NORMI PERUSTA

4.1 Euroopan yhteisön sääntely

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(1) Suuriin asiakasriskeihin liittyvä kansallinen sääntely perustuu seuraaviin EU:n direktiiveihin:

- a) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/48/EY luottolaitoksen liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (32006L0048); EUVL N:o L 177, 30.6.2006, s.1⁹
- b) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/49/EY sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten omien varojen riittävydestä (32006L0049); EUVL N:o L 177, 30.6.2006, s.201
- c) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/111/EY, direktiivin 2006/48/EY, 2006/49/EY ja 2007/64/EY muuttamisesta keskuslaitoksiin kuuluvien pankkien, tiettyjen omien varojen erien, suurten riskikeskittymien, valvontajärjestelyjen ja kriisinhallinnan osalta (EUVL N:o L 302, 17.11.2009, s.97).
- d) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2002/87/EY finanssiryhmittymään kuuluvien luottolaitosten, vakuutusyritysten ja sijoituspalveluyritysten lisävalvonnasta sekä neuvoston direktiivien 73/239/ETY, 79/267/ETY, 92/96/ETY, 93/6/ETY ja 93/22/ETY ja

⁹ Direktiivin 2006/48/EY asiakasriskejä koskevat säännökset perustuvat neuvoston direktiiviin 92/121/ETY luottolaitosten riskikeskittymien valvonnasta ja tarkastamisesta sekä neuvoston direktiiviin 92/30/ETY luottolaitosten konsolidoidusta valvonnasta. Direktiivit kodifioitiin direktiiviin 2000/12/EY, jonka on korvannut nykyisin direktiivi 2006/48/EY vakavaraisuuslaskennan uudistuksessa. Direktiivin liitteenä olevasta vastaavuustaulukosta voi paikantaa aiemman direktiivin säännöksen asiasta. Luottolaitoksen velvollisuus täyttää asiakasriskeille säädetyt vaatimukset perustuvat direktiivin 2006/48/EY artiklaan 68.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 98/78/EY ja 2000/12/EY muuttamisesta (32002L0087; EYVL N:o L 35, 11.2.2003, s. 1

4.2 Kansallinen sääntely ja Finanssivalvonnan norminanto

*Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011*

(2) Finanssivalvonnan norminanto-oikeus suuriin asiakasriskeihin liittyen perustuu luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007, jäljempänä LLL, luottolaitoslaki) 67 §:n 4 momenttiin (valvonnan kannalta tarpeelliset määräykset ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä) ja 93 §:n 1 momenttiin (direktiivien täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat määräykset LLL:n 5 luvussa säädettyjen vaatimusten soveltamisesta).

*Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011*

(3) Luottolaitosten suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoitusvelvollisuus perustuu LLL:n 67 §:n 4 momenttiin.

*Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011*

(4) Niihin sijoituspalveluyrityksiin, jotka kuuluvat suuria asiakasriskejä koskevan sääntelyn piiriin, sovelletaan samoja säännöksiä kuin luottolaitoksiin sijoituspalveluyrityksistä annetun lain (922/2007 jäljempänä Si-paL) 46 §:n 1 momentin nojalla. Momentissa säädetään, että sijoituspalveluyritykseen sovelletaan eräitä erikseen lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta LLL:n 5 ja 6 luvun säännöksiä

*Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007*

(5) Myös luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidointiryhmiä koskevat LLL:n säännökset. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmän emoyrityksen on seurattava jatkuvasti luotettavalla tavalla konsolidoitujen asiakasriskien määrää ja luonnetta.

*Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011*

(6) Talletuspankkien yhteenliittymän ja siihen kuuluvien jäsenluottolaitosten suurten asiakasriskien ilmoittamisesta säädetään talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain (599/2010, jäljempänä TYL) 33 §:n 1 momentissa. Jäsenluottolaitoksen asiakasriskien ja konsolidoitujen asiakasriskien hallinnasta ja ilmoittamisesta säädetään TYL:n 22 §:ssä. TYL:n 33 §:n 2 momentti valtuuttaa Finanssivalvonnan antamaan keskusyhteisölle yhteenliittymän valvonnan kannalta tarpeellisia määräyksiä ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä.

*Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011*

(7) Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän suurten asiakasriskien ilmoittamisesta säädetään rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004, jäljempänä RavaL) 21 §:n 5 momentissa. RavaL:n 26 § valtuuttaa Finanssivalvonnan antamaan tarkempia määräyksiä ryhmittymän suurten asiakasriskien ilmoittamisesta.

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(8) Suurten asiakasriskien ylitystä koskeva ilmoitusvelvollisuus perustuu LLL:n 87 §:ään. Talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisön ilmoitusvelvollisuus perustuu vastaavasti TYL:n 33 §:ään. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyrityksen velvollisuus ilmoittaa ylityksestä perustuu RavaL:n 26 §:ään.

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(9) Luottolaitoslain lisäksi suuria asiakasriskejä koskevia säännöksiä on valtionvarainministeriön 31.12.2010 antamassa asetuksessa luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omien varojen vähimmäismäärän ja suuria asiakasriskejä koskevien rajoitusten laskemisesta (1373/2010, jäljempänä VMa).

5

ASIAKASRISKIEN HALLINTA JA NIITÄ KOSKEVAT RAJOITUKSET

5.1 Asiakasriskin ja suuren asiakasriskin määrittely

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(1) **Asiakasriskillä** tarkoitetaan tässä standardissa niiden vastuiden yhteismäärää, joiden vastapuoleen liittyvä maksukyvyttömyysriski kohdistuu samaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön tai tällaisen henkilön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön. Vastuilla tarkoitetaan varoja ja taseen ulkopuolisia sitoumuksia siten kuin ne on määritelty standardin luvussa 5.5.¹⁰

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(2) **Suurella asiakasriskillä** tarkoitetaan asiakasriskiä, jonka määrä on **vähintään 10 % valvottavan tai valvottavaryhmän omista varoista**.¹¹ Määrää laskettaessa ei huomioida mahdollisten luottoriskin vähentämistekniikojen vaikutusta. Edellä sanotusta poiketen, arvopapereiden takaisinosto- ja myyntisopimuksista sekä arvopapereiden ja hyödykkeiden lainaksi antamista ja ottamista koskevista sopimuksista syntyneiden asiakasriskien osalta luottoriskin vähentämistekniikat otetaan huomioon 10 %:n määrää laskettaessa.¹²

¹⁰ LLL:n 67 §:n 1 momentti ja RavaL:n 21 §:n 1 momentti

¹¹ LLL:n 67 §:n 4 momentti

¹² Direktiivin 2006/49/EY artiklan 30 kohta 2

5.2 Asiakasriskikäsitteen ulkopuolelle jäävät vastuut

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(3) Seuraavia vastuita ei katsota asiakasriskeiksi suuria asiakasriskejä määriteltäessä, eikä niitä tarvitse ottaa huomioon suurten asiakasriskien laskemisessa ja raportoinnissa:¹³

- a) erät, jotka on vähennetty valvottavan, valvottavaryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän tasolla siihen kuuluvan yrityksen omista varoista;
- b) valuutan ostosta tai myynnistä syntyvät erät, jotka ilmenevät tavanomaisessa selvittelyssä kahden pankkipäivän kuluessa maksusta;
- c) arvopapereiden ostosta tai myynnistä syntyvät erät, jotka ilmenevät tavanomaisessa selvityksessä viiden pankkipäivän kuluessa maksusta tai arvopaperin luovutuksesta sen mukaan, kumpi näistä toteutetaan aikaisemmin;
- d) vähittäismaksujen välitykseen liittyvät päivänsisäiset erät;
- e) maksujenvälitystä tai rahoitusvälineiden selvitystä tai säilytystä harjoittavan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen asiakastoiminnasta syntyvät erät, joita ei voida selvittää saman pankkipäivän aikana ja jotka selvitetään viimeistään seuraavana pankkipäivänä.
- f) vakuutusyhtiölain 10 luvun 22 §:ssä tarkoitettujen sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehityksen määräävät sijoituskohteet. (Koskee vain rahoitus- ja vakuutusryhmittymän asiakasriskejä)

Perustelu

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(4) Edellä kohdissa d) ja e) mainitut vastuut on jätetty asiakasriskikäsitteen ulkopuolelle rahoitusmarkkinoiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin sujuvan toiminnan mahdollistamiseksi. Kyseisiä vastuita, jotka eivät usein ole ennustettavissa eivätkä siten ole valvottavan täydessä hallinnassa, voivat olla pankkien välisillä tileillä olevat saldot, jotka aiheutuvat asiakkaiden maksuista sekä muista asiakkaiden palveluihin liittyvistä maksuista. Kyseisiä vastuita voivat olla myös rahoitusvälineiden selvitys- tai säilytystoiminnan harjoittamiseen liittyvät, pakollisista vakuusvaateista syntyvät vastuut.¹⁴

¹³ LLL 67 §:n 2 momentti, Raval:n 21 § 3 momentti, Direktiivin 2006/48/EY artikla 106, , CEBSin "Guidelines on Article 106 (2)(c) and (d) of Directive 2006/48/EC recast"

¹⁴ Direktiivin 2006/48/EY johdanto-osan kohta (22) , CEBS Guidelines on Article 106 (2)(c) and (d) of Directive 2006/48/EC recast

5.3 Asiakasriskien hallinta

5.3.1 Yleiset vaatimukset asiakasriskien hallinnalle

Normi

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(5) Valvottavan on seurattava jatkuvasti luotettavalla tavalla asiakasriskiensä määrää ja luonnetta. Valvottavalla on oltava asiakasriskiensä tunnistamista, mittaamista ja raportointia, asiakasriskien ottamista ja niiden kattamista omilla varoilla ja muuta asiakasriskien hallintaa koskevat, valvottavan toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävät kirjalliset periaatteet ja menettelytavat, joita se noudattaa toiminnassaan.¹⁵

Normi

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(6) Valvottavan on seurattava jatkuvasti saamistensa ja taseen ulkopuolisten sitoumustensa maksamisen vakuudeksi asetetuista vakuuksista syntyviä riskikeskittymiä ja asetettava niille rajat.¹⁶

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(7) Valvottavan on kappaleen (6) vaatimuksen täyttämiseksi analysoitava mahdollisimman kattavasti myös niitä epäsuoria vastuita, jotka syntyvät vakuuksien liikkeeseenlaskijoista ja takauksen luonteisen luottosuojan tarjoajista. Analysoinnin tarkoituksena on tunnistaa mahdolliset vakuuksien kautta syntyvät riskikeskittymät.¹⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(8) Vakuuksista syntyviä riskikeskittymiä ei tarvitse raportoida Finanssivalvonnalle, mutta vakuuksien kautta syntyvät epäsuorat vastuut tulee sisällyttää osaksi riskikeskittymien valvontaa. Valvottavalla tulee myös olla seurantaa varten sisäiset periaatteet ja menettelytavat.¹⁸

5.3.2 Asiakaskokonaisuudet ja niiden tunnistaminen

Määrittely

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(9) Toisiinsa sidoksissa olevat vastapuolet, jotka ovat keskenään olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä, muodostavat **asiakas-kokonaisuuden**.¹⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(10) Toisiinsa sidoksissa oleviksi vastapuoliksi, jotka ovat keskenään olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä katsotaan:²⁰
a) kahta tai useampaa luonnollista tai oikeushenkilöä, jotka, jollei valvottava toisin osoita, muodostavat yhden riskikokonaisuuden, koska yhdellä niistä on suoraan tai välillisesti määräysvalta toiseen

¹⁵ LLL 68 §, Direktiivin 2006/48/EY artikla 109

¹⁶ LLL:n 68 §:n 2 momentti

¹⁷ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 110 kohta 3

¹⁸ LLL:n 68 §:n 2 momentti

¹⁹ LLL:n 67 §:n 1 momentti ja RavaL:n 21 §:n 1 momentti.

²⁰ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 4 kohta 45.

(toisiin) nähden; tai

- b) kahta tai useampaa luonnollista tai oikeushenkilöä, joilla ei ole toisiinsa nähden a) kohdassa mainittua määräysvaltaa, mutta jotka muodostavat yhden riskikokonaisuuden sen vuoksi, että niiden välillä on sellainen riippuvuussuhte, että on todennäköistä, että jos yhdellä niistä on taloudellisia ongelmia, erityisesti rahoitus- tai maksuvaikeuksia, niin myös toisella (toisilla) on todennäköisesti rahoitus- tai maksuvaikeuksia.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(11) **Vastapuolella** (standardissa käytetään tilanteesta riippuen myös termiä asiakas) tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Se voi olla toinen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys sekä valvottavan kanssa samaan konserniin tai konsolidointiryhmään tai molempiin kuuluva yritys. Sijoitustoiminnassa osakkeiden ja erilaisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijat ovat asiakasriskien määrää laskettaessa ja asiakaskokonaisuuksia määritettäessä vastapuolia, vaikka sijoittajan ja liikkeeseenlaskijan välillä ei perinteistä asiakassuhdetta välttämättä edes ole.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(12) Valvottavan tulee asiakaskokonaisuuksien määrittelyssä ja vastuiden yhteismäärän laskennassa ottaa huomioon myös erilaiset struktuurit, joihin liittyy vastuut kohde-etuutena oleviin varoihin (ks. luku 5.3.5)²¹

Tunnistaminen

Perustelu

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(13) Asiakaskokonaisuus-käsitteen tarkoituksena on, edellä sanotun mukaisesti, tunnistaa toisistaan erilliset vastapuolet, jotka taloudellisen etuyhteyden vuoksi muodostavat valvottavalle todellisuudessa yhden riskikokonaisuuden. Yhden vastapuolen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin tietyn tätä vastapuolta kohdanneen tapahtuman vuoksi, myös muut siihen taloudellisessa etuyhteydessä olevat vastapuolet joutuvat niin merkittäviin taloudellisiin vaikeuksiin, että ne vaarantavat näiden erillisten vastapuolten toiminnan jatkumisen. Taloudellisen etuyhteyden mukanaan tuoma riski, jota rajoitetaan suurilla asiakasriskejä koskevalla sääntelyllä, eroaa maantieteellisestä ja toimialakohtaisesta keskittymäriskestä. Näihin riskeihin puututaan muulla kuin suurilla asiakasriskejä koskevalla sääntelyllä, mm. luottolaitosdirektiivin 2. pilarin keskittymäriskeisäntelyllä. Toimialakohtainen keskittyneisyys on yleinen riski, joka vaikuttaa kaikkiin saman toimialan yrityksiin ja maantieteellinen riski puolestaan vaikuttaa kaikkiin yhteisöihin samalla alueella.²²

²¹ Direktiivin 2008/48/EY artiklan 106 kohta 3 kohta

²² CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposure regime

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(14) Eri asiakkaiden välisten taloudellisten etuyhteyksien tunnistaminen on välttämätöntä ennakoimattomien tapahtumien vaikutusten rajaamiseksi. Tästä syystä taloudellisten etuyhteyksien tunnistamisen ja asiakaskokonaisuuksien määrittelyn tulee olla olennainen osa valvottavan luotonmyöntämis- ja valvontaprosessia. Valvottavan hallituksen ja ylimmän johdon tulee pitää huolta siitä, että valvottavassa on jatkuvasti käytössä luotettava prosessi asiakaskokonaisuuksien määrittämiseen. Vaikka valvottavan tulisi yleisesti arvioida keskinäisiä sidoksia kaikkien vastuiden osalta, sen tulisi lisätä panostustaan taloudellisten etuyhteyksien tunnistamiseksi sitä mukaa, kuin vastuiden määrä kasvaa.²³

Suositus
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(15) Finanssivalvonta suosittelee, että valvottavalla on kirjallisesti määritellyt menettelytavat taloudellisten etuyhteyksien selvittämiseen silloin, kun yksittäisen vastuun määrä ylittää 2 % valvottavan omien varojen tai konsolidoitujen omien varjojen määrästä. Valvottavan tulisi myös dokumentoida tehdyt selvitykset.²⁴

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(16) Taloudellisten etuyhteyksien tunnistamisessa voidaan harvoin käyttää automaattisia menettelyjä; siksi vaaditaan tapauskohtaista harkintaa, analyysia ja päätöksentekoa. Näin ollen taloudellisten etuyhteyksien tunnistaminen on pääasiallisesti luottotoimihenkilöiden, asiakasvastuullisten ja riskipäälliköiden asiantuntemuksen varassa. Siten valvottavan hallituksen ja ylimmän johdon on varmistettava, että taloudellisten etuyhteyksien tunnistamiseen on olemassa riittävät prosessit ja että henkilökuntaa on koulutettu tässä suhteessa riittävästi.²⁵

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(17) Valvottavan tulee seurata muutoksia asiakaskokonaisuuksissa vähintäänkin tavanomaisen säännöllisen luottoarvioinnin yhteydessä ja suunniteltaessa lisäluotonantoa.

CEBSin ohjeistus²⁶

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(18) Jäljempänä luvussa 5.3.3 on lisäohjeistusta määräysvaltasuhteen toteamisesta, luvussa 5.3.4. keskinäisistä liikesuhteista johtuvan riippuvuuden toteamisesta sekä luvussa 5.3.5 edellä kappaleessa (12) mainittujen struktuurien käsittelystä. Lisäohjeistus perustuu suurimmalta osin CEBSin ohjeeseen Suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä. Ohjeen tarkoitus on edesauttaa uudistettujen säännösten yhdenmukaista soveltamista jäsenvaltioissa.

²³ CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposure regime

²⁴ CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposure regime

²⁵ CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposure regime

²⁶ CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposure regime

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(19) Finanssivalvonta suositaa, että valvottava noudattaa CEBSin ohjeisiin perustuvia suosituksia valvottavan toiminnan luonteeseen ja laatuun nähden riittävällä, kohtuullisin keinoin saavutettavalla tavalla. Finanssivalvonta pitää CEBSin suosituksia valvontansa lähtökohtana.

5.3.3 Määräysvaltasuhteen toteaminen asiakaskokonaisuuden määrittämisessä

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(20) Määräysvaltasuhteella tarkoitetaan ensisijaisesti konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/EY määritelmän mukaista suhdetta emoyrityksen ja tytäryrityksen välillä tai samanluonteista suhdetta minkä tahansa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön välillä. Tämä määräysvallan käsite on saatettu voimaan kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä.²⁷

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(21) Valvottavan tulee erityisesti ottaa huomioon se, että määräysvalta voi syntyä myös tilanteessa, jossa vastapuoli omistaa vähemmän kuin puolet yhteisön äänioikeuksista tai sillä ei ole lainkaan omistusoikeutta yhteisössä. Vastapuolella voi esimerkiksi erityisten sopimusten nojalla olla mahdollisuus käyttää yhteisössä sellaisia oikeuksia, jotka käytännössä johtavat määräysvallan käyttöön. Suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä annetun CEBSin ohjeen osan I luvussa B on listattu esimerkinomaisesti tilanteita, joissa määräysvaltasuhteen mahdollista olemassaoloa olisi syytä selvittää omistus- tai äänioikeuksista riippumat-

²⁷ Kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §: "Kirjanpitovalvonnalla tarkoitetaan olevan määräysvalta toisessa kirjanpitovalvonnassa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä (kohdeyritys), kun sillä on: 1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänenenemmistö.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua ääniosuutta laskettaessa ei oteta huomioon lakiin tai kohdeyrityksen yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin sisältyvää äänestysrajoitusta.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, kirjanpitovalvonnalla tarkoitetaan olevan määräysvalta tavoin tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyrityksessä.

Kohdeyrityksen kokonaisäänimäärän laskemiseksi vähennetään ne äänet, jotka liittyvät kohdeyritykselle itselleen tai sen 6 §:ssä tarkoitettulle tytäryritykselle kuuluviin osakkeisiin tai osuuksiin. Omissa nimissään, mutta toisen lukuun toimivan henkilön äänimäärät luetaan kuuluvaksi sille, jonka lukuun toimitaan.

Kirjanpitovalvonnalla tarkoitettuihin äänimääriin ja oikeuksiin ei lueta niitä ääniä, jotka liittyvät, tai sitä oikeutta, joka liittyy 1) kohdeyrityksen osakkeisiin tai osuuksiin, joita kirjanpitovalvonnalla hallitsee jonkun muun henkilön kuin itsensä tai kirjanpitovalvonnalla määräysvallassa olevan muun yhteisön kuin kohdeyrityksen lukuun; 2) kirjanpitovalvonnalla vakuudeksi saamiin kohdeyrityksen osakkeisiin tai osuuksiin, jos kirjanpitovalvonnalla käytettävään liittyviä oikeuksia vakuudenantajan ohjeiden mukaisesti; tai 3) kohdeyrityksen osakkeisiin tai osuuksiin, joita kirjanpitovalvonnalla hallitsee tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvan lainanannon perusteella, jos kirjanpitovalvonnalla käytettävään osakkeiden tai osuuksien äänioikeutta vakuudenantajan edun mukaisesti."

ta.

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(22) Tilanteissa, joissa vastapuolena olevan yhteisön omistaa kaksi henkilöä tai yritystä 50/50 -omistusosuuksin ja jossa kummankaan omistajan ei voida katsoa käyttävän määräysvaltaa, eikä omistajien muutoin voida katsoa olevan sidossuhteessa toisiinsa, tulisi vastapuolena oleva yhteisö lukea osaksi kummankin omistajan muodostamaa asiakaskokonaisuutta. Tällöin vastapuolelta oleva vastuu tulisi sisällyttää kokonaisuudessaan molempia asiakaskokonaisuuksia koskevaan vastuuseen; vastuun ei tulisi rajoittua eikä olla suhteessa muodolliseen omistussuhteeseen.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(23) Vastapuolena olevat yritykset, jotka ovat sidoksissa yhteen tai useampaan toiseen yritykseen, koska niillä on sama emoyhtiö tai niitä johdetaan yhtenäisesti, on liitettävä samaan asiakaskokonaisuuteen. Johdaminen voi perustua yritysten väliseen sopimukseen tai niiden yhtiöjärjestysten määräyksiin tai siihen, että yrityksen ja yhden tai useamman toisen yrityksen hallinnollinen johto tai valvontaelimet muodostuvat suurimmalta osin samoista henkilöistä.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(24) Samaksi asiakaskokonaisuudeksi ei tarvitse yhdistää yhteisöjä, joiden osake-enemmistö on suoraan valtion tai aluehallinnon tai paikallisviranomaisen hallussa. Edellytyksenä on kuitenkin, että kyseiseltä valtiolta, aluehallinnolta tai paikallisviranomaiselta olevat vastuut saavat luottoriskin vakavaraisuuslaskennan standardimenetelmässä 0 %:n riskipainon. Poikkeus ei koske edellä mainittujen yhteisöjen muodostamia omia määräysvaltakokonaisuuksia, eli yksittäisen yhteisön vastuisiin sovelletaan normaaleja asiakaskohtaisia rajoituksia.

Valvottavan kanssa samaan konserniin kuuluvat yritykset ja yhteisöt

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(25) Valvottavan kanssa samaan konserniin kuuluvat yritykset ja yhteisöt muodostavat yhden asiakaskokonaisuuden.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(26) Asiakaskokonaisuutta ei tarvitse muodostaa tytäryrityksistä, jotka on jätetty valvottavan konsernin ulkopuolelle standardin 3.1 (Tilinpäätös ja toimintakertomus) perusteella. Lisäksi edellytetään, ettei näiden yhteisöjen välillä ole muuta taloudellista etuyhteyttä. Tällaisten tytäryritysten vastuisiin sovelletaan normaaleja asiakaskohtaisia rajoituksia.

Soveltamisohje/-esimerkki

Annettu: 16.3.2011
Voimaan 31.3.2011

(27) Asiakaskokonaisuuden muodostamisesta on mahdollista saada poikkeuslupa tilanteissa, joissa konserniin kuuluvat tytäryritykset ovat sellaisia asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöitä, joita ei ole katsottu konsolidointiryhmään kuuluviksi palveluyrityksiksi. Finanssivalvonta myöntää

poikkeusluvan kuitenkin vain, jos yritysten toimialaksi on rekisteröity omien ja leasing-kiinteistöjen vuokraus ja hallinta eikä yritys tosiasiallisesti harjoita muuta toimintaa.

5.3.4 Keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvuus asiakaskokonaisuuden määrittämisessä

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(28) Vaikka vastapuolten välillä ei vallitsisikaan määräysvaltasuhdetta, tulee valvottavan selvittää, vallitseeko niiden välillä keskinäisistä liikesuhteista johtuva riippuvuusuhde. Mikäli on todennäköistä, että yhden vastapuolen taloudelliset ongelmat aiheuttaisivat toiselle (toisille) vastuiden täysimääräistä ja oikea-aikaista takaisinmaksua ja toiminnan jatkamista vaarantavia seurauksia, tulee vastapuolet yhdistää samaan asiakaskokonaisuuteen.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(29) Vastapuolten välinen riippuvuus, joka valvottavan tulee huomioida asiakaskokonaisuuksia muodostaessaan, voi olla molemminpuolista tai yksisuuntaista.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(30) Asiakaskokonaisuuden muodostamisvelvollisuuteen johtava riippuvuus perustuu nimenomaisesti vastapuoliin liittyvien erityisten riskitekijöiden olemassaoloon, ja maksukyvyttömyyden tarttumiseen muutoin toisistaan riippumattomien vastapuolten välillä. Riippuvuus ei perustu vastapuoliin liittyviin toimialakohtaisiin tai maantieteellisiin riskeihin.

Soveltamisohje/esimerkki

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(31) Vaikka vastapuoli olisi riippuvainen toisesta vastapuolesta esimerkiksi liikesuhteen kautta, valvottavan ei välttämättä tarvitse liittää vastapuolia samaan asiakaskokonaisuuteen. Tämä on tilanne silloin, kun valvottava katsoo vastapuolella olevan mahdollisuuksia korvata liikekumppani (tämän maksukyvyttömyyden yhteydessä) tai paikata tappio muilla keinoin, kuten pienentämällä kustannuksia tai keskittymällä toisiin sektoreihin jne. Vaikka liikekumppanin korvaaminen aiheuttaisi vastapuolelle käytännön ongelmia, kuten heikentyneitä katteita tai muita haittoja, valvottava voi tulla siihen johtopäätökseen, että vastapuoli kykenee selviytymään tilanteesta ilman olennaisia, olemassaoloaan uhkaavia maksuvaikkeitä. Toisaalta, jos on todennäköistä, että vastapuoli ei kykenisi esimerkiksi selviytymään tärkeän asiakkaan menetyksestä, vastapuolet tulee liittää samaan asiakaskokonaisuudeksi.

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(32) Suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä annetun CEBSin ohjeen osan I luvussa D on listattu esimerkkejä mahdollisista keskinäisistä liikesuhteista johtuvista riippuvuuksista, joiden yhteydessä valvottavan tulisi suorittaa lisäselvityksiä sen selvittämiseksi, onko kyseiset vastapuolet syytä liittää samaan asiakaskokonaisuuteen. Esimerkkeinä mainitaan mm. keskinäiset merkittävät vakuusjärjestelyt, alihankintasuhteet, merkittävä asiakkuus tai merkittävä vuokralaisuussuhde.

Merkittävän rahoituslähteen kautta syntyvä taloudellinen riippuvuus

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(33) Valvottavan tulee asiakaskokonaisuuksia muodostaessaan tutkia myös mahdolliset vastapuolten väliset sidonnaisuudet, jotka syntyvät rahoituksen hankkimiseen liittyvän suhteen perusteella: ongelmat yhden vastapuolen rahoituksen hankkimisessa leviävät todennäköisesti toiseen vastapuoleen, koska ne ovat riippuvaisia samasta rahoituksen lähteestä. Riippuvuudella tarkoitetaan sitä, että rahoituksen lähde ei ole helposti korvattavissa ja että vastapuolet eivät kykene poistamaan riippuvuuttaan edes poikkeuksellisin järjestelyin tai korkeammin kustannuksin. Sama rahoituslähde ei tarkoita sitä, että vastapuolet pelkästään käyttävät samaa pankkia.

5.3.5 Asiakaskokonaisuuden määrittely sellaisten struktuurien osalta, joihin liittyy vastuita kohde-etuutena oleviin varoihin

Perustelu
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(34) Valvottavalle voi syntyä asiakasriskejä paitsi suorista sijoituksista, myös sijoituksista erilaisiin struktuureihin, joihin liittyy vastuita kohde-etuutena oleviin varoihin. Tällaisia struktuureita ovat muun muassa erilaiset arvopaperistamispositiot ja joukkovelkakirjalainat²⁸, sijoitusrahastodirektiivin mukaiset sijoitusrahastot sekä vaihtoehtoiset sijoitusrahastot kuten hedgerahastot ja pääomarahastot.

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(35) Kun valvottava laskee vastapuolten kokonaisvastuita ja määrittää asiakaskokonaisuuksia tällaisten struktuurien osalta, sen tulee ottaa huomioon joko itse struktuuri, kohde-etuutena olevat varat, tai molemmat. Arvioinnin kohteena on aina oltava struktuurin taloudellinen sisältö ja siihen liittyvät riskit.²⁹

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(36) Valvottavan tulee ottaa huomioon myös se, että eri struktuurit voi olla syytä yhdistää samaan asiakaskokonaisuuteen.

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(37) Samaksi asiakaskokonaisuudeksi ei lähtökohtaisesti yhdistetä sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettuja rahastoyhtiöitä ja niiden hallinnoimia sijoitusrahastoja. Mikäli valvottavan tiedossa kuitenkin on syitä, joiden perusteella rahastoyhtiö ja sen hallinnoima sijoitusrahasto muodostavat valvottavalle yhden riskikokonaisuuden, tulee valvottavan yhdistää ne samaan asiakaskokonaisuuteen. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi sijoitusrahastolain 83 §:ssä tarkoitettu luototus.

²⁸ Vakavaraisuussäätelyn mukaisia katettuja joukkovelkakirjoja ei katsota tämän luvun tarkoittamiksi struktuureiksi.

²⁹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 106 kohta 3

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(38) Pääomarahastojen kohdalla Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava yhdistää hallinnointiyhtiön ja sen hallinnoimat pääomarahastot samaan asiakaskokonaisuuteen, ellei valvottava pysty osoittamaan eri pääomarahastojen ja hallinnointiyhtiön riippumattomuutta toisistaan. Tarkastelussa tulisi tällöin ottaa huomioon myös valvottavan mahdollinen luototus eri vastapuolille.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(39) Sijoitukset yksittäisiin struktuureihin on aina rajoitettava enintään 25 %:iin omista varoista.³⁰

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(40) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava käsittelee struktuureista syntyvät vastuut jonkun alla mainitun lähestymistavan mukaisesti:

- 1) Täysjaottelu (ns. look-through): valvottavalla on tiedossa kaikki struktuurin kohde-etuutena olevat varat (vastapuolet), jolloin se voi tunnistaa vastapuolet, jotka yhdistellään olemassa oleviin asiakaskokonaisuuksiin.
- 2) Osittainen jaottelu: valvottavalla on tiedossa osa struktuurin kohde-etuuksista, mutta ei kaikkia. Tällöin valvottava kohdistaa tiedossa olevien vastapuolten vastuut mahdollisiin olemassa oleviin asiakaskokonaisuuksiin ja loput vastuut käsitellään tuntemattomina vastuina kohdan 3) mukaisesti.
- 3) Tuntemattomat vastuut: valvottavalla ei ole tietoa struktuurin kohde-etuuksista, jolloin vastuut on lisättävä tuntemattoman vastapuolen vastuisiin. (Kaikkien struktuurien yhteenlasketut tuntemattomien vastapuolen vastuut eivät saa ylittää 25 prosenttia valvottavan omista varoista.)
- 4) Rakenteeseen perustuva lähestymistapa: mikäli valvottava voi näyttää toteen (esim. sijoitusmandaatilla), että struktuurin kohde-etuuksien ja valvottavan muiden vastapuolten muodostamien asiakaskokonaisuuksien yhteenlasketut vastuut eivät voi ylittää 2 %:ta omista varoista, kohde-etuuksia ei tarvitse käsitellä yhtenä tuntemattomana vastapuolena.

Suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä annetun CEBSin ohjeen osan II luvussa B on esitetty eri lähestymistapoja havainnollistavia esimerkkejä.

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(41) Edellä mainittujen lähestymistapojen soveltamisessa tulisi noudattaa seuraavia periaatteita:

- 1) Mikäli struktuurin sijoitukset yhteen vastapuoleen voivat olla korkeintaan 5 % koko struktuurin sijoitusten määrästä, ei täysjaottelua tai muuta lähestymistapaa tarvitse toteuttaa, koska järjestelmän sijoitusten katsotaan olevan riittävän hajautuneita. (Täl-

³⁰ Esim. yksittäiseen sijoitusrahastoon ei voi sijoittaa yli 25 % omista varoista.

löin rajoitus koskee vain itse struktuuria.)

- 2) Rahastojen rahastojen osalta hajautuneisuuskriteerin toteutumista voidaan mitata kohderahastojen kohde-etuutena olevien varojen tasolla.
- 3) Struktuurien seuranta tulisi tehdä vähintään kerran kuukaudessa, mikäli kyseessä on dynaamiset salkut, joissa kohde-etuutena olevien varojen suhteelliset osuudet sekä järjestelmän koostumus voi nopeasti muuttua.
- 4) Vastuun määränä ilmoitetaan vain valvottavan vastuun suhteellinen osuus järjestelmästä.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(42) Erilaisten arvopaperistamispositioiden osalta voi valvottava kappaleen (40) lähestymistapojen soveltamisessa ottaa lisäksi huomioon strukturiin liittyvät, riskiasemaltaan erilaiset etuoikeusluokat. Koska struktuurin huonommassa etuoikeusluokassa olevat vastuut kattavat syntyneet tappiot ennen paremmassa etuoikeusluokassa olevia vastuita, määräytyy vastapuolelta olevan vastuun määrä sen mukaan, missä etuoikeusluokassa vastuu sijaitsee. Paremmassa etuoikeusluokassa olevien vastuiden osalta vastapuolten vastuiksi katsotaan se vastuun määrä, joka jää jäljelle, kun vastuusta vähennetään huonomman etuoikeusluokan vastuiden kokonaismäärä.

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(43) Mikäli valvottava ottaa huomioon erilaiset etuoikeusluokat edellä sanotun mukaisesti, sillä tulisi olla dokumentoidut menettelytavat, jotka osoittavat, että valvottava seuraa säännöllisesti huonompien etuoikeusluokkien kokoa. Jos huonomman etuoikeusluokan riskiä pienentävä vaikutus vähenee tai katoaa kokonaan tähän etuoikeusluokkaan kuuluviin vastuisiin kohdistuvien tappioiden johdosta, tulisi valvottavan huomioida tämä parempaan etuoikeusluokkaan kuuluvien vastuiden määrässä.

Soveltamisohje/-esimerkki

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(44) Suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä annetun CEBSin ohjeen osan II luvussa C ja ohjeen esimerkeissä 1-3 on kuvattu tarkemmin arvopaperistamispositioiden käsittelyä.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(45) Kappaleen (40) 3) mukaista tuntemattomien vastuiden lähestymistapaa ei tarvitse soveltaa laskettaessa vakuutusyhtiöiden sijoituksista syntyviä asiakasriskejä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän tasolla.

5.4 Suurten asiakasriskien enimmäismäärä ja rajoitusten ulkopuoliset asiakasriskit

5.4.1 Suurten asiakasriskien enimmäismäärä

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(46) Yhden vastapuolen tai asiakaskokonaisuuden vastuut eivät saa, luottoriskin vähentämistekniikkojen huomioon ottamisen jälkeen, nousta määrään, joka ylittää 25 % valvottavan, sen konsolidointiryhmän tai valvottavaryhmän omista varoista³¹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(47) Valvottavan kanssa samaan konserniin kuuluvien, mutta konsolidointiryhmään kuulumattomien yhteisöjen vastuut eivät saa ylittää 25 %:a valvottavan omista varoista. Valvottavan tulee liittää kaikki konserniin kuuluvat yhteisöt samaan asiakaskokonaisuuteen huolimatta siitä, ovatko yhteisöltä olevat vastuut rajoituksen alaisia vai rajoitusten ulkopuolisia.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(48) Suurten asiakasriskien enimmäismäärää laskettaessa tietyt, luvussa 5.4.2 määritellyt asiakasriskit jätetään laskennan ulkopuolelle.

Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuut

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(49) Jos vastapuoli on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, asiakasriski ei saa nousta määrään, joka ylittää 25 % valvottavan omista varoista taikka, jos tämä määrä on pienempi kuin 150 miljoonaa euroa, valvottavan sisäisesti vahvistamaan määrään, joka ei saa olla suurempi kuin 150 miljoonaa euroa eikä suurempi kuin 100 % valvottavan omista varoista. Finanssivalvonta voi erityisistä syistä myöntää valvottavalle luvan poiketa viimeksi mainitusta rajasta.³²

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(50) Edellä mainitun 25 % ylittävän, valvottavan hallituksen vahvistaman määrän, on oltava linjassa valvottavan keskittymäriskiä koskevien pääomanhallintastrategioiden ja -prosessien kanssa.³³

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(51) Valvottavan, jonka omat varat ovat alle 600 miljoonaa euroa, on mahdollista noudattaa myös luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuiden osalta yleistä 25 %:n rajoitusta, eikä kappaleen (49) lievennettyä käsittelyä. Tällöin valvottavaan ei myöskään sovelleta kappaletta (50).

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(52) Luottolaitokseen tai sijoituspalveluyritykseen kohdistuvalla asiakasriskillä tarkoitetaan myös sellaiseen konserniin kohdistuvaa asiakasris-

³¹ LLL:n 69 §:n 1 momentti, Raval 22§:n 1 momentti, Direktiivin 2006/48/EY artikla 111, kohta 1

³² LLL69 §:n 2 momentti; Direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohta 1

³³ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohdan 1 kohta 3

kiä, johon kuuluu myös muita kuin luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä, mutta vähintään yksi luottolaitos tai sijoituspalveluyritys. Huolimatta edellä sanotusta 150 miljoonan euron rajasta, tällaiseen asiakaskokonaisuuteen kuuluvien muiden yritysten kuin luottolaitosten tai sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu asiakasriski ei kuitenkaan koskaan saa ylittää 25 % omista varoista.³⁴

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(53) Ennen 31.12.2009 syntyneisiin, jäljellä olevalta juoksuajaltaan enintään 3 vuoden pituisiin luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin sovelletaan luvun 1.2 kappaleen (6) mukaista siirtymäaikaa.³⁵

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(54) Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin rinnastetaan saamiset suomalaisilta talletuspankkien vakuusrahastoilta ja talletussuojarahastolta.³⁶

Sitova

Annettu: 17.5.2006
Voimaan: 1.3.2007

(55) Asiakasriskeistä, joita enimmäismäärät koskevat, käytetään raportoinnissa myös nimitystä rajoituksen alaiset vastuut.

5.4.2 Rajoitusten ulkopuoliset vastuut

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(56) Seuraavia asiakasriskejä ei lasketa mukaan suuria asiakasriskejä koskevaan enimmäisrajaan:³⁷

- a) asiakasriskejä, jotka kohdistuvat toiseen luottolaitokseen, ulkomaiseen luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen, joka on sisällytetty valvottavan LLL:n 73 §:ssä tarkoitettuun konsolidoituun valvontaan, taikka, jos valvottava on ulkomaisen luottolaitoksen tai sen omistusyhteisön tytäryritys, mainitussa pykälässä tarkoitettua konsolidoitua valvontaa vastaavaan ulkomaisen luottolaitoksen konsolidoituun valvontaan.
- b) asiakasriskejä, jotka kohdistuvat toiseen luottolaitokseen, ulkomaiseen luottolaitokseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen taikka vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuun vakuutusyhtiön tai siihen rinnastuvaan ulkomaiseen vakuutuslaitokseen, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään, edellyttäen, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omien varojen vähimmäismäärän ja suurten asiakasriskien valvontaan sovelletaan säännöksiä, jotka vastaavat vähintään LLL:n mukaisia konsolidoitua valvontaa koskevia säännöksiä;
- c) asiakasriskejä, joiden vastapuoleen sovelletaan vakavaraisuuslaskennassa 0 %:n riskipainoa luottoriskin standardimenetelmää käytettäessä;
- d) luottolaitoksen liikkeeseen laskemia katettuja joukkolainoja 90 pro-

³⁴ LLL:n 69 §:n 3 momentti, Direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohta 1

³⁵ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 154 kohta 10

³⁶ LLL69 §:n 2 momentti

³⁷ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 113 kohta 3, LLL:n 69 §:n 4 ja 5 momentti ja VMa:n (1373/2010) 9 §.

- senttiin asti niiden nimellisarvosta³⁸;
- e) emission järjestämisestä tai muusta yritysjärjestelyihin liittyvästä neuvontapalvelusta asiakkaan kanssa sovittuja kertaluontoisia palkkiosaamisia, jotka erääntyvät viimeistään 10 pankkipäivän kuluttua laskun lähettämisestä;
 - f) saamia muulta kuin c) kohdassa tarkoitettulta keskuspankilta, jotka perustuvat keskuspankkiin sen kotivaltion valuutassa tehtyyn kassavaraantalletukseen;
 - g) ehdoitta irtisanottavissa olevia luottolupauksia, joista ei sopimuksen ehtojen mukaan aiheudu suoritusvelvollisuutta, mikäli asiakasriskien sallittu enimmäismäärä ylittyisi;
 - h) vakuutusyhtiön myöntämiä asuntokauppalain (843/1994) 17 §:ssä tarkoitettamia suorituskyvyttömyysvakuutuksia (vain rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ilmoituksessa).

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(57) Suurille asiakasriskeille asetettujen rajojen ulkopuolelle jäävät myös asiakasriskit, jotka kohdistuvat valvottavan keskusluottolaitokseen tai keskusluottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan toiseen luottolaitokseen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät³⁹:

- a) valvottava on LLL:n 7 luvussa tarkoitetun vapaaehtoisen vakuusrahaston sekä vakuusrahaston jäsenenä olevia luottolaitoksia yhteisesti edustavan yhdistyksen tai yhteisön jäsen;
- b) valvottavan säännöistä tai yhtiöjärjestyksestä käy ilmi, minkä a) kohdassa tarkoitetun vakuusrahaston ja yhdistyksen tai yhteisön jäsen valvottava on; lisäksi säännöistä tulee ilmetä, että valvottavan keskusluottolaitoksena toimii edellä mainitun vakuusrahaston, yhdistyksen tai yhteisön hyväksymä keskusluottolaitos;
- c) asiakasriski perustuu sellaiseen keskusluottolaitoksen tai keskusluottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvan toisen luottolaitoksen tehtävään, joka on määritelty kappaleessa (58);
- d) vakuusrahaston sääntöjen mukaan vakuusrahasto sitoutuu antamaan LLL:n 7 luvussa säädetyin edellytyksin tukea tässä kohdassa tarkoitetuista, säännöissä tarkemmin yksilöidyistä asiakasriskeistä aiheutuvien tappioiden kattamiseksi, jos se on välttämätöntä jäsenluottolaitoksen toiminnan turvaamiseksi.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(58) Kappaleessa (57) mainittuna keskusluottolaitoksena pidetään luottolaitosta, joka täyttää seuraavat edellytykset⁴⁰:

- keskusluottolaitos hoitaa, yksin tai yhdessä samaan konsolidointi-

³⁸ Katetuilla joukkolainoilla tarkoitetaan VMa:n 1373/2010 liitteen I osan kohdassa 21 ja standardin 4.3c luvussa 7.12 määriteltyjä katettuja joukkolainoja

³⁹ VM:n asetuksen 1373/2010 9 §:n 1 momentin 3) kohta, direktiivin 2006/48/EY 113 artiklan 4 kohdan (d) alakohta

⁴⁰ VM:n asetuksen 1373/2010 9 §:n 2 momentti

ryhmään kuuluvien luottolaitosten kanssa, kaikkien vakuusrahastoon kuuluvien luottolaitosten puolesta tehtäviä, jotka perustuvat näiden luottolaitosten, niiden yhteisen vakuusrahaston tai niitä yhteisesti edustavan yhdistyksen tai yhteisön sääntöihin tai yhtiöjärjestykseen taikka niiden välillä tehtyyn kirjalliseen sopimukseen; ja

- keskusluottolaitoksen säännöistä tai yhtiöjärjestyksestä käy ilmi, mihin vakuusrahastoon kuuluvien luottolaitosten yhteisenä keskusluottolaitoksena se toimii.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(59) Vaikka edellä kappaleissa (56) ja (57) mainittuja eriä ei tarvitse lukea mukaan suuria asiakasriskejä koskevaan enimmäismäärään, on erät kuitenkin raportoitava Finanssivalvonnalle.⁴¹

5.4.3 Talletuspankkien yhteenliittymää ja sen jäsenluottolaitoksia koskevat erityissäännökset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(60) Talletuspankkien yhteenliittymän asiakasriski ei saa koskaan nousta määrään, joka luottoriskin vähentämistekniikkojen huomioon ottamisen jälkeen ylittäisi 25 % yhteenliittymän omien varojen määrästä.⁴²

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(61) Tämän standardin säännöksiä asiakasriskien hallinnasta sovelletaan myös talletuspankkien yhteenliittymään.⁴³

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(62) Talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten on seurattava ja hallittava itse suuria asiakasriskejään tämän standardin säännösten mukaisesti. Jäsenluottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän asiakasriskeihin sovelletaan lähtökohtaisesti luvussa 5.4.1. mainittuja asiakasriskien enimmäismääriä.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(63) Keskusyhteisön suostumuksella jäsenluottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän asiakasriskeihin voidaan jättää soveltamatta luvussa 5.4.1 mainittuja asiakasriskien enimmäismääriä ja soveltaa sen sijaan seuraavia⁴⁴:

- Yksittäinen asiakasriski ei saa nousta määrään, joka ylittää 40 % omista varoista.
- Jos vastapuolena on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, asiakasriski ei saa nousta määrään, joka ylittää 40 % omista varoista, tai jos tämä määrä on pienempi kuin 240 miljoonaa euroa, jäsenluottolaitoksen sisäisesti vahvistamaan määrään, joka ei saa olla suurempi kuin 240 miljoonaa euroa eikä suurempi kuin 100 % omista varoista.

⁴¹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 110 kohta 1

⁴² TYL:n 19 §:n 2 momentti

⁴³ TYL:n 19 §:n 4 momentti

⁴⁴ TYL:n 19 §:n 1 momentti ja 21 §:n 3 momentti

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(64) Keskusyhteisö ei voi antaa suostumustaan asiakasriskin enimmäismäärien ylittämiseen jäsenluottolaitokselle, joka on laiminlyönyt noudattaa keskusyhteisön antamia ohjeita, ellei laiminlyönti ole ollut vähäinen. Keskusyhteisö voi antaa suostumuksensa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.⁴⁵

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(65) Keskusyhteisö voi jatkaa suostumustaan määräajan jälkeen edellyttäen, että jäsenluottopankilla on edelleen ylitykseen tarvetta, jäsenluottolaitoksen edellytykset suostumukselle ovat edelleen olemassa, ja että keskusyhteisö on ottanut huomioon myös muiden jäsenluottolaitosten tarpeen soveltaa poikkeuksellista käsittelyä. Keskusyhteisön on tarveharkinnassaan otettava huomioon mm. jäsenluottolaitoksen mahdollisuudet hankkia lisäpääomaa poikkeuksen jatkamisen sijasta. Suostumusta ei ole tarkoitettu sovellettavaksi pysyvästi samoihin jäsenluottolaitoksiin.⁴⁶

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(66) Keskusyhteisön tulee perustella suostumuksen antaminen, ja etenkin suostumuksen jatkaminen erityisen huolellisesti ja perustelut on dokumentoitava.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(67) Jäsenluottolaitoksen asiakasriskinä ei oteta huomioon yhteenliittymään kuuluvaan toiseen luottolaitokseen tai ulkomaiseen luottolaitokseen, sijoituspalveluyritykseen tai siihen rinnastettavaan ulkomaiseen yritykseen, rahoituslaitokseen taikka palveluyritykseen kohdistuvaa asiakasriskiä.⁴⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(68) Jäsenluottolaitoksen asiakasriskiin, joka perustuu yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten maksuvalmiuden keskitettyyn hoitamiseen yhteenliittymässä ja joka kohdistuu yhteenliittymän ulkopuoliseen luottolaitokseen, saadaan keskusyhteisön suostumuksella jättää kokonaan tai osittain soveltamatta, mitä jäsenluottolaitoksen luotto- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin kohdistuvista rajoituksista on edellä sanottu. Asiakasriskin enimmäismäärä suhteutetaan tällaisen asiakasriskin osalta yhteenliittymän omiin varoihin. Keskusyhteisön suostumukseen sovelletaan, mitä edellä on suostumuksesta sanottu.⁴⁸

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(69) Finanssivalvonta suosittaa, että jäsenluottolaitos, joka on saanut keskusyhteisöltä poikkeusluvan, antaa tilinpäätöksensä liitetiedoissa tai toimintakertomuksessa poikkeusluvan alaisista suurista asiakasriskeistä ainakin seuraavat tiedot: tällaisten asiakaskokonaisuuksien lukumäärä ja määrä, jolla kunkin asiakaskokonaisuuden vastuiden määrä ylittää

⁴⁵ TYL:n 21 §:n 1 momentti

⁴⁶ TYL:n 21 §:n 3 momentti, Hallituksen esitys laiksi talletuspankkien yhteenliittymästä, 21 §

⁴⁷ TYL:n 21 §:n 3 momentti.

⁴⁸ VMa:n (1373/2010) 9 §:n 3 momentti

LLL:ssa säädetyn asiakasriskin enimmäismäärän. Tiedot tulisi antaa tili-kauden alusta kultakin suurten asiakasriskien ilmoitusajankohdalta, ja lisäksi tiedoista tulisi ilmetä, mikäli poikkeusluvilla on ollut vaikutusta sektori- ja toimialariskin kasvuun.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(70) Yhteenliittymään kuuluvan jäsenluottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän emoyrityksen tulee hakea keskusyhteisön suostumus etukäteen.

5.4.4 Finanssivalvonnan poikkeusluvat

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(71) Finanssivalvonta voi myöntää valvottavalle lupa poiketa luvun 5.4.1 kappaleessa (49) ja luvun 5.4.3. kappaleessa (63) mainitusta 100 %:n rajasta luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuiden osalta.⁴⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(72) Finanssivalvonta voi myöntää poikkeusluvan vain erityisestä syystä. Erityisiä syitä voivat olla mahdollisesti mm. seuraavat⁵⁰:

- Siirtymäajan antaminen valvottavalle, jonka asiakasriski 31.12.2010 ylittää sallitun 100 %:n rajan;
- Valvottavan poikkeuksellisen pieni koko, jolloin suurten asiakasriskien mahdollisella realisoitumisella ei olisi vaikutusta koko pankkijärjestelmän vakauteen.
- Asiakasriski aiheutuu sellaisista maksujenvälitykseen liittyvistä vastuista, joita ei voi lukea luvun 5.2 perusteella asiakasriskikäsitteen ulkopuolelle

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(73) Valvottavan tulee poikkeuslupahakemuksessaan esittää perustelut poikkeusluvan tarpeellisuudelle. Sen lisäksi hakemuksessa tulee määrittellä enimmäismäärä, jonka suuruisiksi vastapuolen vastuut voivat kasvaa, ja joka on linjassa valvottavassa vahvistettujen keskittymäriskiä koskevien pääomanhallintastrategioiden ja -prosessien kanssa. Hakemuksesta tulee myös käydä ilmi se, mitä taloudellisia ja muita vaikutuksia luvan epääminen valvottavalle mahdollisesti aiheuttaisi.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(74) Finanssivalvonta voi lisäksi valvottavan hakemuksesta myöntää luvan jättää lukematta asiakasriskien enimmäismäärään luottolaitosdirektiivin 2006/48/EY 113 artiklan 4 kohdan f alakohdassa tarkoitetut erät. Kyseisiä eriä ovat luottolaitos- tai sijoituspalveluyritysvastuut, jotka eivät muodosta näiden yritysten omia varoja, kestävät korkeintaan seuraavaan pankkipäivään, eivätkä ole merkittävän kaupankäyntivaluutan määräisiä.⁵¹

⁴⁹ LLL 69 §:n 2 momentti, Direktiivin 2008/48/EY artiklan 111 kohdan 4 kappale 2

⁵⁰ HE luottolaitoksista annetun lain muuttamiseksi (127/2010), 69 §:n yksityiskohtaiset perustelut

⁵¹ VMA:n (1373/2010) 9 §:n 4 momentti, Direktiivin 2006/48/EY, 113 artiklan 4. kohta

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(75) Valvottavan tulee hakemuksen perusteluissa esittää, miksi poikkeuksellinen menettely hakemuksen kohteena olevien erien osalta on tarpeen ja millä perusteella valvottava katsoo kyseessä olevan muu kuin merkittävä kaupankäyntivaluutta. Lisäksi hakemuksessa tulee mainita, mitä taloudellisia ja muita vaikutuksia luvan epääminen valvottavalle mahdollisesti aiheuttaisi.

5.4.5 Kaupankäyntivarastosta johtuvat ylitykset (poikkeuslupa)

Soveltamisohje/-esimerkki
Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2006

(76) Finanssivalvonta voi myöntää luvan ylittää kaupankäyntivarastosta johtuvan asiakasriskin, jos valvottava hakee tähän kirjallisesti lupaa. Menettelystä on säädetty tarkemmin direktiivin 2006/49/EY artiklassa 31. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

- rahoitustoiminnan suuret asiakasriskit eivät ylity;
- ylitys johtuu pelkästään kaupankäyntivarastosta ja valvottava täyttää silti omia varojaan koskevan lisävaatimuksen siltä osalta, joka ylittää direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohdan 1⁵² rajoituksen.

Sitova
Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(77) Finanssivalvonta edellyttää, että lupa ylitykseen haetaan etukäteen. Mikäli lupa myönnetään, on valvottavan säännöllisen raportoinnin lisäksi ilmoitettava Finanssivalvonnalle vapaamuotoisella ilmoituksella kolmen edellisen kuukauden aikana tapahtuneista asiakasriskirajojen ylityksistä niiden määrät ja kyseisten asiakkaiden nimet.

Suositus
Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(78) Kaupankäyntivarastoa koskevat säännökset koskevat ainoastaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvia rahoitusalan yrityksiä, joten säännöstä ei sovelleta ryhmittymän tasolla.

5.5 Vastuun määrittely

5.5.1 Yleistä

Sitova
Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(79) Jos valvottavalla on kaupankäyntivarasto⁵³, vastuut jaetaan kahteen ryhmään: rahoitustoiminnasta syntyneet vastuut ja kaupankäyntivarastosta syntyneet vastuut.

⁵² Direktiivin mainitsema raja viittaa 25 %:n rajoitukseen.

⁵³ Kaupankäyntivarasto on määritelty LLL:n 64 §:n 2 momentissa ja 65 §:ssä sekä Finanssivalvonnan antamassa markkinariskin vakavaraisuusvaatimuksesta standardissa 4.3g. Jos valvottavalla on ainoastaan valuuttakurssiriskiä, ei jakoa tarvitse tehdä.

Soveltamisohje
Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(80) Vastapuolen ja asiakaskokonaisuuden vastuun määrästä vähennetään aina kirjanpitoon merkityt arvonalentumistappiot.

5.5.2 Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut taseessa

Sitova
Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(81) Vastuun käsite suurten asiakasriskien käsittelyssä on sama kuin vakavaraisuuslaskennassa, mutta vastapuolen vastuisiin ei sovelleta riskipainoja.

Soveltamisohje/-esimerkki
Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(82) Vastuita ovat mm. seuraavat erät:

- asiakkaalle annetut luotot
- muut velkakirjaan perustuvat saamiset asiakkaalta
- toiseen luottolaitokseen tehdyt talletukset
- obligaatiot, debentuurit, optio- ja vaihtovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut Finanssivalvonnan standardin 3.1 "Tilinpäätös ja toimintakertomus" liitteessä 3.1 "Taseen kaava ja täyttöohjeet" määritellyt saamistodistukset
- siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- takaussitoumuksen suorittamisesta syntyneet takautumissaamiset
- omaisuuden luovutuksesta syntyneet saamiset
- myynti- ja korvaussaamiset
- osakkeet ja osuudet (esimerkiksi pörssiyhtiöt ja kiinteistöyhteisöt), arvo-osuudet ja muut vastaavat arvopaperit
- velvoittavin takaisinostoehdoin myydyt ja lainaksi annetut osakkeet ja osuudet
- osamaksusopimukset ja laskusaatavien rahoitus
- leasingrahoituksesta syntyvät vastuut
- arvopapereiden osto- ja takaisinmyyntisopimukset
- kapitalisaatiosopimukset
- rahastosijoitukset
- sijoitukset katettuihin joukkolainoihin ja arvopaperistamispositioihin (esimerkiksi luottoriskin vaihtolainat eli CLN:t).

Osamaksusopimukset ja laskusaatavien rahoitus

Sitova
Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(83) Osamaksusopimusten ja laskusaatavien rahoituksesta ja muusta vastaavasta rahoitustoiminnasta syntyvät saamiset merkitään sen vastuuksi, joka ensisijaisesti vastaa luotosta rahoittajaan nähden. Yksittäisiä osamaksusopimuksia ja laskusaatavia, joita myyjä toimittaa luottolaitokselle rahoitussopimuksen mukaisesti, käsitellään vakuutena. Siltä osin kuin myyjällä ei ole ensisijaista vastuuta rahoittajaan nähden, vaan vastuu on esim. myytyyn saatavakantaan liittyvä takaisinosto- tai jäänösarvovastuu tms. takauksen luonteinen vastuu, merkitään asiakkaaksi ostaja tai muu ensisijaisesti vastuussa oleva osapuoli.

Leasingrahoitus

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(84) Leasingrahoituksessa asiakkaaksi katsotaan vuokralle ottaja ja vastuun määränä ilmoitetaan vuokralle annetun omaisuuden raportointihetken mukainen kirjanpitoarvo. Jos vuokralle ottaja ei vastaa jäännösarvosta, on jäännösarvon osuus merkittävä sen osapuolen vastuuksi, joka siitä ensisijaisesti vastaa. Jos jäännösarvosta vastaa ensisijaisesti rahoittaja itse, ei asiakkaan vastuuna ilmoiteta jäännösarvon osuutta.

Arvopaperin osto- ja takaisinmyyntisopimukset

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(85) Arvopaperin osto- ja takaisinmyyntisopimuksen ostohintaa pidetään sopimuspuolelta olevana saamisena, jonka vakuutena on takaisinmyyntiehdoin ostettu arvopaperi.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(86) Ilmoittajana toimivan valvottavan takaisinostoehdoin myymälle ja lainaksi antamalle arvopaperille merkitään asiakkaaksi arvopaperin liikkeeseenlaskija sensuuruisen määrän edestä, jolla arvopaperi on merkitty varoina ilmoittajan tilinpäätökseen.

Kapitalisaatiosopimukset

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(87) Kapitalisaatiosopimukset ovat vakuutusyhtiön kanssa tehtyjä määräaikaista sijoitussopimuksia, joissa kertyneen pääoman takaisinmaksut perustuvat vakuutusteknisiin laskelmiin. Vakuutusyhtiö ottaa kapitalisaatiosopimuksella vastuulleen tietyn ajan kestäviä ja tietyn määräisiä sitoumuksia sovittua kertamaksua tai etukäteen sovittuja jatkuvia maksuja vastaan. Sopimuksia käsitellään sopimuspuolena olevan vakuutusyhtiön vastuuna.

Rahastosijoitukset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(88) Rahastosijoituksilla tarkoitetaan sijoituksia sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin sekä ns. vaihtoehtoisiin sijoitusrahastoihin. Vaihtoehtoisilla sijoitusrahastoilla tarkoitetaan hedge-, pääoma-, kiinteistö-, hyödyke-, raaka-aine- ja infrastruktuurirahastoja sekä muuntyyppisiä institutionaalisia rahastoja. Rahastosijoitusten huomioon ottamisesta suurten asiakasriskien laskennassa ks. standardin luku 5.3.5.

Katetut joukkolainat ja arvopaperistamispositiot

Normi

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(89) Luottoriskin standardimenetelmän määrittelyjen mukaisista kate-
tuista joukkolainoista (standardi 4.3c luku 7.12) otetaan vastuuna huo-
mioon 10 % nimellisarvosta⁵⁴. Arvopaperistamispositioiden osalta esim.
sijoitukset luottoriskin vaihtolainoihin (CLN) on huomioitava sekä CLN:n
liikkeeseenlaskijan vastuuna että referenssiomaisuuteen sisältyvien vas-
tapuolten vastuuna. Arvoaperistamispositioiden huomioon ottamisesta
ks. standardin luku 5.3.5.

5.5.3 Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut taseen ulkopuolella

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(90) Taseen ulkopuolisilla vastuilla tarkoitetaan vakavaraisuuslaskennan
mukaisia taseen ulkopuolisia sitoumuksia.⁵⁵

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(91) Suuria asiakasriskejä koskevassa sääntelyssä taseen ulkopuolisiin
sitoumuksiin ei sovelleta vakavaraisuuslaskennan mukaisia luottovasta-
arvokertoimia eikä vastapuolen riskipainoja.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(92) Taseen ulkopuoliset sitoumukset otetaan huomioon niiden nimel-
lisarvosta tai, jos sitoumus koskee arvopaperin hankkimista, arvopape-
rin käyvästä arvosta tai sopimuksen mukaisesta arvosta.⁵⁶ Valvottavan
itsensä antamat takaukset ja pantit sekä vekselin ja sekin siirtämisestä
johtuvat vastuut otetaan huomioon sen määräisenä, minkä valvottava
joutuu suorittamaan, mikäli asiakas ei kykene suoriutumaan velvoittees-
taan. Taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin kuuluvien johdannaissopimus-
ten asiakasriskeinä otetaan huomioon niille vakavaraisuuslaskennan
mukaisesti lasketut luottovasta-arvot.⁵⁷ Johdannaissopimusten luotto-
vasta-arvon laskemiseen sovellettavista menetelmistä ja niiden käytölle
asetetuista vaatimuksista on kerrottu tarkemmin standardissa 4.3k
"Vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimus".

Soveltamisohje

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(93) Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ilmoituksessa taseen ulkopuoli-
siin sitoumuksiin rinnastetaan luotto- ja takausvakuutukset.⁵⁸

⁵⁵ ks. VMa (1383/2010) 5 § ja Standardin 4.3c luku 8 "Taseen ulkopuoliset sitoumukset"

⁵⁵ ks. VMa (1383/2010) 5 § ja Standardin 4.3c luku 8 "Taseen ulkopuoliset sitoumukset"

⁵⁶ LLL:n 67 §:n 1 momentti.

⁵⁸ RavaL:n (699/2004) 21 §:n 1 momentti.

5.5.4 Kaupankäyntivarastoon liittyvät vastuut

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(94) Valvottava ja valvottavaryhmä, jolla on kaupankäyntivarasto, laskee vastapuolittain ja asiakaskokonaisuuksittain kaupankäyntivarastoon liittyvät vastuut.⁵⁹ Jos kaupankäyntivarastoon kuuluvien erien yhteismäärä yhden asiakaskokonaisuuden osalta on pienempi kuin 1 % valvottavan omien varojen yhteismäärästä, tällainen asiakaskokonaisuus lasketaan mukaan rahoitustoiminnan asiakasriskiin kuuluvana asiakaskokonaisuutena.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(95) Kaupankäyntivarasto muodostuu:⁶⁰

- sellaisista rahoitusväline- ja hyödykepositioista, jotka valvottava on ottanut joko kaupankäyntitarkoituksessa tai kaupankäyntivaraston sellaisten muiden erien suojaamiseksi, joihin ei kohdistu niiden jälkimarkkinakelpoisuutta rajoittavia sopimuksia tai jotka ovat suojattavissa.
- Kaupankäyntivarastoon luettavista eristä ja niille laskettavasta vakavaraisuusvaatimuksesta on kerrottu tarkemmin standardissa 4.3g Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(96) Kaupankäyntivarastoon liittyvistä asiakasriskeistä otetaan huomioon:

- Kunkin vastapuolen liikkeeseen laskemien arvopapereiden ja johdannaissovimusten nettopositioiden ja niitä koskevien merkintäsitoumusten yhteenlaskettu määrä, mikäli se on positiivinen. Nettopositio saadaan laskemalla kaikkien vastapuolen liikkeeseen laskemien yksittäisten instrumenttien pitkien ja lyhyiden positioiden erotus. Mikäli erotukset ovat positiivisia, lasketaan ne yhteen.⁶¹ Merkintäsitoumuksista vähennetään kuitenkin positiot, joista on tehty merkitsijänä olevan kolmannen osapuolen kanssa virallinen sopimus. Valvottavalla on oltava lisäksi järjestelmät, joilla se valvoo ja hallinnoi merkintäsitoumusvastuisiin liittyviä riskejä alkuperäisen sitoumuksen ja ensimmäisen arkipäivän välisenä aikana;⁶²
- Vastapuoleen liittyvä arvopapereiden selvitysrishti siihen määrään, joka vastaa kauppahinnan ja markkinahinnan välistä hintaeroa; ja
- Vastapuoleen liittyvä kaupankäyntivarastoon luettavista eristä johtuva

⁵⁹ LLL:n 67 §:n 4 momentti ja direktiivin 2006/49/EY artikkelit 29–32 ja liite VI.

⁶⁰ LLL:n 64 §:n 2 momentti ja direktiivin 2006/49/EY artikla 11.

⁶¹ Direktiivin 2006/49/EY artikkelin 29(1) kohdat a ja b. Nettoposition laskemiseen sovellettavista menettelmistä on kerrottu tarkemmin Rahoitustarkastuksen standardin 4.3g "Markkinariskin vakavaraisuus" luvussa 6 "Kaupankäyntivaraston positioriskin laskeminen".

⁶² Direktiivin 2006/49/EY artikkelin 29 (1) toiseksi viimeinen kappale ja standardin 4.3g "Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus" luvun 6.3 "Kaupankäyntivarastoon kuuluvia arvopapereita koskevat merkintäsitoumukset" kappale 71".

vastapuoliriski, jota ei ole painotettu vastapuolen mukaisilla riskipainoilla. Erään luetaan luottokauppaan, takaisinosto- ja myyntisopimukseen, kaupankäyntivarastoon luettavien arvopapereiden tai hyödykkeiden lainaksi antamista ja ottamista koskeviin sopimuksiin, vakioimattomiin johdannaissopimuksiin ja luottojohdannaisiin, kaupankäyntivarastoon luettaviin arvopapereihin ja hyödykkeisiin perustuva vakuudellinen limiittiluotonanto ja pitkän selvitysajan transaktiot.⁶³

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(97) Kaupankäyntivarastoon kuuluvia vastuita ei tarvitse laskea vastapuolittain, jos valvottavalla on pieni kaupankäyntivarasto.⁶⁴

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(98) Vakuutusalan yritysten kaupankäyntivarastoon kuuluviksi luokiteltavat asiakasriskit ilmoitetaan rahoitustoiminnan asiakasriskeinä.

5.6 Suurten asiakasriskien laskennassa hyväksyttävät vakuudet ja muut luottoriskin vähentämistekniikat

5.6.1 Hyväksyttävät luottoriskin vähentämistekniikat

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(99) Suurten asiakasriskien laskennassa voidaan ottaa huomioon osa vakavaraisuuslaskennassa hyväksytyistä luottoriskin vähentämistekniikoista⁶⁵:

- takaukset;
- rahoitusvakuudet (mukaan lukien luottoriskin vaihtolainasta (CLN) saatu käteinen, kun ilmoittajana on suojan ostaja ja riskin myyjä);
- asuinkiinteistövakuudet (liikekiinteistövakuudet joissain tapauksissa);
- päänettoutussopimukset (mm. International Securities and Derivatives Associationin (ISDA) sopimukset);
- tase-erien nettoutus;
- muuhun luottolaitokseen tehdyt talletukset;
- henkivakuutukset;
- vaadittaessa lunastettavat arvopaperit.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(100) Edellytyksenä sille, että yllä mainittuja luottoriskin vähentämistekniikkoja voi käyttää suurten asiakasriskien laskennassa, on, että ne täyttävät vakavaraisuuslaskennan mukaiset hyväksyttävyyden edellytykset ja vähimmäisvaatimukset sekä arvostusta koskevat vaatimukset, jotka

⁶³ Direktiivin 2006/49/EY liite II kohta 5. Vastapuoliriskin laskemiseen sovellettavista menetelmistä on kerrottu tarkemmin Finanssivalvonnan standardin 4.3g "Markkinariskin vakavaraisuus" luvussa 7 "Kaupankäyntivaraston selvitys- ja vastapuoliriskin laskeminen".

⁶⁴ LLL:n 65 § ja standardin 4.3g "Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus" luku 5.4 "Poikkeuslupa pienen kaupankäyntivaraston osalta".

⁶⁵ LLL:n 67 §:n 1 momentti

käyvät ilmi Finanssivalvonnan standardeista 4.3e Luottoriskin vähentämistekniikat luottoriskin standardimenetelmää käytettäessä ja 4.3f Luottoriskin vähentämistekniikat luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä. Kun valvottava käyttää omia LGD- ja CF -estimaatteja, vakuuksien on täytettävä standardin 4.3d vaatimukset (Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä). Joidenkin luottoriskin vähentämistekniikoiden osalta asetetaan lisäksi vakavaraisuuslaskennasta poikkeavia vaatimuksia, jotka käyvät ilmi seuraavissa luvuissa.⁶⁶

5.6.2 Luottoriskin vähentämistekniikkojen huomioon ottaminen suurten asiakasriskien laskennassa

Takaukset ja muut niihin rinnastettavat luottoriskin vähentämistekniikat

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(101) Valvottava voi ottaa kolmannen osapuolen antaman ja vakavaraisuuslaskennassa hyväksyttävän takauksen huomioon suurten asiakasriskien laskennassa. Edellytyksenä on kuitenkin, että takaajaa koskevaan vakuudettomaan vastuuseen sovellettaisiin samaa tai alhaisempaa riskipainoa kuin päävelallista koskevaan vakuudettomaan vastuuseen luottoriskin standardimenetelmää koskevien säännösten nojalla.⁶⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(102) Kun valvottava ottaa takauksen huomioon, käsitellään takausta päävelalliselta olevan vastuun vähennyseränä. Takauksen kohteena oleva osuus vastuusta käsitellään takaajan vastuuna.⁶⁸

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(103) Käsittelysäännöt takausten huomioon ottamisessa ovat samat riippumatta siitä, mitä vakavaraisuuslaskennan menetelmää valvottava soveltaa ja kuinka takaukset otetaan huomioon valvottavan vakavaraisuuslaskennassa.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(104) Takauksiin rinnastetaan vakavaraisuuslaskennan takauksen luonteisen luottosuojan edellytykset täyttävät luottojohdannaiset ja muut takauksia vastaavat tuotteet.⁶⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(105) Valvottavan on otettava asiakasriskin määrää laskiessaan huomioon vastuun ja vakuuden välinen valuuttaero ja maturiteettiero sekä osittainen suojaus vakavaraisuuslaskentaa vastaavalla tavalla⁷⁰

⁶⁶ LLL:n 67 §:n 1 momentti, Direktiivin 2006/48/EY artikla 112

⁶⁷ Direktiivin 2006/48/EY artikla 117 kohta 1(a)

⁶⁸ Direktiivin 2006/48/EY artikla 117 kohta 1(a)

⁶⁹ Direktiivin 2006/48/EY artikla 112 kohta 1. Luottoriskin vähentämistekniikoita koskevat standardit 4.3e ja 4.3f.

Muuhun luottolaitoksen tehdyt talletukset, henkivakuutukset ja vaadittaessa lunastettavat arvopaperit

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(106) Vakuutena olevat muuhun luottolaitokseen tehdyt talletukset, henkivakuutukset ja vaadittaessa lunastettavat arvopaperit käsitellään takauksiin rinnastettavien käsittelysääntöjen mukaisesti. Vastuun vasta-
puoliksi katsotaan tällöin muu luottolaitos, henkivakuutuksen myöntänyt yhteisö tai vaadittaessa lunastettavien arvopaperien liikkeeseenlaskija.

Rahoitusvakuudet

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(107) Kaikki vakavaraisuuslaskennassa hyväksyttävät rahoitusvakuudet voidaan ottaa huomioon myös suurten asiakasriskien laskennassa.⁷¹

Soveltamisohje
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(108) Vakavaraisuussäätelystä poiketen suurissa asiakasriskeissä katsotaan hyväksyttäväksi vähennyseräksi myös sellainen talletus, joka on tehty valvottavan emoyritykseen tai tytäryritykseen ja sijoitustodistus, jonka on laskenut liikkeeseen valvottavan emoyritys tai tytäryritys.⁷²

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(109) Se, kuinka rahoitusvakuus otetaan huomioon, riippuu valvottavan vakavaraisuuslaskennassa käyttämästä menetelmästä.

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(110) Mikäli valvottava on luottoriskin standardimenetelmää käyttävä ja soveltaa rahoitusvakuuksien yksinkertaista menetelmää vakavaraisuuslaskennassa, se osuus vastuusta, jonka vakuus kattaa, voidaan lukea rahoitusvakuuden liikkeeseenlaskijan vastuuksi eikä asiakkaan vastuuksi. Edellytyksenä kuitenkin on, että liikkeeseenlaskijalta olevaan suoraan vastuuseen sovellettaisiin samaa tai alhaisempaa riskipainoa kuin asiakkaalta olevaan vastuuseen. Vakuuden arvona käytetään vakavaraisuuslaskennan mukaista markkina-arvoa.⁷³

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(111) Edellä mainittu käsittely ei ole sallittu tilanteissa, joissa on maturiteettiero vastuun ja vakuuden välillä.⁷⁴

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(112) Mikäli valvottava on luottoriskin standardimenetelmää tai sisäisten luottoluokitusten menetelmää käyttävä ja soveltaa rahoitusvakuuksien

⁷⁰ Direktiivin 2006/48/EY artikla 117 kohta 2

⁷¹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 112 kohta 2

⁷² Direktiivin 2006/48/EY artiklan 112 kohta 4 ja artiklan 113 kohta 3 g) ja h)

⁷³ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 117 kohta 1(b)

⁷⁴ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 117 kohta 2

kattavaa menetelmää vakavaraisuuslaskennassa, se voi raportoida asiakasriskin määränä vakavaraisuuslaskennan mukaisen vastuun oikaistun määrän (E*).⁷⁵

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(113) Valvottava voi käyttää molempia edellä kappaleissa (110) ja (112) mainittuja menetelmiä vain siinä tapauksessa, että sillä on lupa käyttää sekä rahoitusvakuuksien yksinkertaista menetelmää että rahoitusvakuuksien kattavaa menetelmää vakavaraisuuslaskennassaan.⁷⁶

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(114) Mikäli valvottavalla on lupa käyttää vakavaraisuuslaskennassa omia LGD- ja CF-estimaatteja, se voi ottaa asiakasriskien laskennassa vakuuden huomioon kappaleessa (117) esitetyillä tavoilla. Tämä kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että valvottava kykenee luotettavasti arvioimaan rahoitusvakuuden osuuden muista vastuun LGD:hen vaikuttavista tekijöistä ja että valvottavan omille estimaateille asetetut standardin 4.3d vaatimukset täyttyvät.⁷⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(115) Valvottavan on pystyttävä näyttämään Finanssivalvonnalle, että sen tuottamat asiakasriskin määrää vähentävät arviot vakuuden arvosta ovat suurten asiakasriskien sääntelyn näkökulmasta hyväksyttävät.⁷⁸

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(116) Kun valvottava käyttää omia arvioitaan vakuuden arvosta suurten asiakasriskien laskennassa, niitä on käytettävä johdonmukaisesti vakavaraisuuslaskennassa käytettävien menetelmien kanssa.⁷⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(117) Valvottava, jolla on lupa käyttää omia LGD- ja CF-estimaatteja ja joka pystyy Finanssivalvontaa tyydyttävällä tavalla arvioimaan vakuuden arvon, voi ottaa vakuuden huomioon useammalla tavalla⁸⁰:

- vähentää arvioimansa vakuuden arvon vastuun määrästä;
- käyttää edellä kappaleessa (112) kuvattua rahoitusvakuuden kattavan menetelmän mukaisesti laskettua vastuun oikaistua arvoa; tai
- käyttää edellä kappaleessa (110) kuvattua rahoitusvakuuden yksinkertaisen menetelmän mukaista substituutiota.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(118) Mikäli valvottava käyttää suurten asiakasriskien laskennassa rahoitusvakuuden kattavaa menetelmää tai omien LGD- ja CF-estimaattien mukaista menetelmää, sen on suoritettava säännöllisesti stressitestejä luottoriskikeskittymille, myös vastaanotettujen vakuuksien realisointiar-

⁷⁵ Direktiivin 2006/48/EY artikla 114;

⁷⁶ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 117 kohdan 1 kappale 3

⁷⁷ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 112 kohta 3 ja artiklan 114 kohdan 2 kappale 1; Standardi 4.3d: Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä luvut 10.4.1 ja 10.4.3

⁷⁸ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 2 kappale 2

⁷⁹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 2 kappale 3

⁸⁰ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 2 kappaleet 1 ja 4

von osalta.⁸¹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(119) Edellä mainittujen stressitestien on otettava huomioon riskit, jotka syntyvät vakuuksien realisoinnista stressitilanteissa ja valvottavan omien varojen riittävyyteen mahdollisesti vaikuttavista markkinatilanteiden muutoksista.⁸²

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(120) Valvottavan on huolehdittava siitä, että suoritettavat stressitestit ovat riittäviä ja sopivia edellisessä kappaleessa mainittujen riskien arviointiin.⁸³

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(121) Jos stressitesti osoittaa, että vastaanotetun vakuuden realisointiarvo on alhaisempi kuin on sallittua käytettäessä rahoitusvakuuksia koskevaa kattavaa menetelmää tai omien LGD- ja CF-estimaattien mukaista menetelmää, hyväksyttävää vakuuden arvoa on alennettava vastaavasti laskettaessa asiakasriskin määrää.⁸⁴

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(122) Keskittymäriskiä käsitteleviin strategioihin on sisällytettävä seuraavat kohdat:

- (a) toimintalinjat ja menettelyt niiden riskien varalta, joita vastuiden ja vastuiden luottosuojan maturiteettieroista aiheutuu;
- (b) toimintalinjat ja menettelyt sellaisen tilanteen varalta, jolloin vakuuden realisointiarvo on stressitestin mukaan matalampi kuin on otettu huomioon käytettäessä rahoitusvakuuksia koskevaa kattavaa menetelmää tai omien LGD- ja CF-estimaattien menetelmää; ja
- c) toimintalinjat ja menettelyt, jotka liittyvät luottoriskien vähentämistekniikoiden soveltamisesta aiheutuvaan keskittymäriskiin ja varsinkin suuriin välillisiin luottoriskeihin (esim. vakuudeksi hyväksytyjen arvopapereiden ainoaan liikkeeseenlaskijaan liittyvät riskit).⁸⁵

Asuinkiinteistövakuudet

Normi

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(123) Valvottava voi pienentää asiakasriskin määrää enintään 50 %:lla asianomaisen asuinkiinteistön arvosta, kun jompikumpi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

1. vastuun vakuutena on kiinnitysvaraus asuinkiinteistöön tai osakkeet sellaisessa suomalaisessa asunto-osakeyhtiössä, joka toimii Suomen

⁸¹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 3 kappale 1

⁸² Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 3 kappale 2

⁸³ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 3 kappale 3

⁸⁴ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 3 kappale 4

⁸⁵ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 114 kohdan 3 kappale 5

- vuoden 1991 asunto-osakeyhtiölain tai vastaavan myöhemmän lain-säädännön mukaisesti;
2. vastuu liittyy omaisuuden leasingvuokraukseen, joissa leasingtoimin-nan harjoittajalla säilyy täysi omistusoikeus vuokrattuun asuinkiinteis-töön, kunnes vuokralainen käyttää osto-oikeuttaan.⁸⁶

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(124) Asuinkiinteistö tarkoittaa omistajan käytössä olevaa tai vuokralle antamaa kiinteistöä.⁸⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(125) Kiinteistön arvo on laskettava hyvän kiinteistönarviointitavan mu-kaisesti noudattaen Finanssivalvonnan luottoriskin hallinnasta ja luotto-riskin vähentämistekniikoista vakavaraisuuslaskennassa antamia määrä-yskiä. Arviointi tulee suorittaa asuinkiinteistöjen osalta vähintään kerran kolmessa vuodessa.⁸⁸

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(126) Käsittelysäännöt asuinkiinteistövakuuden huomioon ottamisessa ovat samat riippumatta siitä, mitä vakavaraisuuslaskennan menetelmää valvottava soveltaa ja kuinka asuinkiinteistövakuus otetaan huomioon valvottavan vakavaraisuuslaskennassa.

Liikekiinteistövakuudet

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(127) Valvottava voi pienentää asiakasriskin määrää enintään 50 %:lla asianomaisen liikekiinteistön arvosta ainoastaan, jos sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, jossa kiinteistö sijaitsee, myöntävät vastuille 50 %:n riskipainon luottoriskin standardimenetelmän mukaisesti lasket-tavissa vakavaraisuusvaatimuksissa, kun kyseessä ovat:

1. toimisto- tai muiden liiketilojen osalta vastuut, joiden vakuutena on toimisto- tai muihin liiketiloihin tai sellaisen suomalaisen asunto-osakeyhtiön osakkeisiin vahvistetut kiinnitykset, joka toimii Suomen vuoden 1991 asunto-osakeyhtiölain tai vastaavan myöhemmän lain-säädännön mukaisesti; tai
2. vastuut, jotka liittyvät toimisto- tai muiden liiketilojen leasingso-pi-muksiin⁸⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(128) Suomalaiset liikekiinteistövakuudet eivät ole hyväksyttäviä vähen-nyseriä suurissa asiakasriskeissä, koska liikekiinteistövakuudelliset saa-miset eivät saa Suomessa 50 %:n riskipainoa vakavaraisuuslaskennas-

⁸⁶ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 115 kohta 1

⁸⁷ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 115 kohta 1

⁸⁸ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 115 kohta 1

⁸⁹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 115 kohta 2

sa.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(129) Mikäli vakuutena oleva liikekiinteistö sijaitsee jäsenvaltiossa, jonka toimivaltainen viranomaisena sallii 50 %:n riskipainon liikekiinteistö- vakuudellisille saamisille, voi valvottava käyttää tätä vakuutta vähennyseränä suuria asiakasriskejä laskiessaan. Kiinteistön arvo on laskettava tällöin hyvän kiinteistönarviointitavan mukaisesti noudattaen Finanssivalvonnan luottoriskin hallinnasta ja luottoriskin vähentämistekniikoista vakavaraisuuslaskennassa antamia määräyksiä. Liikekiinteistön on myös oltava täysin valmiiksi rakennettu, vuokrattu ja sen on tuotettava asianmukaista vuokratuloa⁹⁰

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(130) Käsittelysäännöt liikekiinteistövakuuden huomioon ottamisessa ovat samat riippumatta siitä, mitä vakavaraisuuslaskennan menetelmää valvottava soveltaa ja kuinka liikekiinteistövakuus otetaan huomioon valvottavan vakavaraisuuslaskennassa.

⁹⁰ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 115 kohta 2

6

ASIAKASRISKIEN RAPORTOINTI FINANSSIVALVONNALLE

6.1 Yleistä

Perustelu
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

- (1) Jokaisesta suureksi asiakasriskiksi katsottavasta vastuusta, mukaan lukien rajoitusten ulkopuolisista vastuista, on direktiivin mukaan raportoitava seuraavat tiedot:
- (a) tiedot asiakkaasta tai asiakaskokonaisuudesta, jolta valvottavalla on suuri asiakasriski;
 - (b) vastuun määrä ennen luottoriskin vähentämistekniikan soveltamista; kun tämä on mahdollista
 - (c) mahdollisesti käytetyn vastikkeellisen tai takauksen luonteisen luotosuojan tyyppi
 - (d) vastuun määrä luottoriskin vähentämistekniikan soveltamisen jälkeen.⁹¹

Perustelu
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(2) Euroopan pankkivalvojien komitea (CEBS) antoi 11.12.2009 ohjeen suurten asiakasriskien uudistettuja säännöksiä koskevasta raportointivaatimuksista. Ohjeessa on CEBSin kehittämä raportointimalli yhdenmukaiseksi eurooppalaiseksi suurien asiakasriskejä koskevaksi raportoinniksi, joka tulee osaksi COREP-kehikkoa 31.12.2012⁹². CEBS on suosittanut, että kansalliset valvojat ottaisivat ohjeen mukaisen raportoinnin osaksi kansallista raportointijärjestelmää jo ennen yhteisen uudistetun COREP-kehikon käyttöönottoa.

Perustelu
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(3) Finanssivalvonta katsoo, että direktiivin vaatimat tiedot raportoidaan riittävällä tarkkuudella nykyisin käytössä olevalla raportointimallilla, joten CEBSin ohjeen mukaista raportointia ei tämän hetken näkemyksen mukaan oteta käyttöön ennen yhteisen COREP-kehikon käyttöönottoa.

⁹¹ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 110 kohta 1

⁹² CEBS Guidelines on reporting requirements for the revised large exposure regime

Suositus

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(4) Valvottavan olisi kuitenkin hyvä tutustua CEBSin raportointimalliin ja varautua tulossa oleviin muutoksiin. CEBSin raportointimallissa raportoidaan mm. erikseen johdannaisopimusten määrä, samoin takaukset ja kiinteistövakuudet.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(5) Valvottavalla, joka soveltaa luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää vakavaraisuuslaskennassa, on laajempi raportointivelvollisuus kuin luottoriskin standardimenetelmää soveltavalla valvottavalla. Sisäisten luottoluokitusten menetelmää soveltavan valvottavan on, raportoidessaan konsolidointiryhmän asiakasriskejä, ilmoitettava 20 suurinta rajoitusten alaista asiakasriskiään riippumatta siitä, ylittääkö asiakasriski 10 %:ia valvottavan omista varoista vai ei.⁹³ Sama velvollisuus koskee myös talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöä, koska yhteenliittymään sovelletaan, mitä konsolidoiduista asiakasriskeistä on säädetty.⁹⁴

6.2 Raportoitujen tietojen oikeellisuuden varmentaminen

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(6) Valvottavan on laadittava seloste raportoitujen tietojen oikeellisuudesta. Menettelyn tavoitteena on varmistaa, että valvottavan Finanssivalvonnalle toimittamat tiedot ovat tarkistettuja ja oikeita. Seloste päivätään, ja sen allekirjoittavat sekä raportin laatija että tietojen oikeellisuuden varmentaja. Valvottavan on säilytettävä allekirjoitettu seloste ja esitettävä se pyydettyäessä Finanssivalvonnalle. Selostetta on päivitettävä aina, kun sen kuvaamassa prosessissa tapahtuu muutoksia.

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(7) Jos valvottava jatkuvasti ilmoittaa Finanssivalvonnalle virheellisiä tietoja, sille lähetetään kirjallinen selvityspyyntö. Valvottavan on vastauksessaan esitettävä toimenpidesuunnitelma virheellisen raportoinnin korjaamiseksi. Tämän standardin noudattamatta jättäminen voi johtaa hallinnollisiin tai muihin seuraamuksiin.

Perustelu

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(8) Finanssivalvonnan Internet-sivustosta (www.finanssivalvonta.fi) Sääntely-osiosta on saatavissa ohjeet lomakkeen täyttämisestä. ja sen toimittamisesta Finanssivalvonnalle.

⁹³ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 110 kohta 1

⁹⁴ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 110 kohta 2

6.2.1 Ilmoitusten pohjatietojen säilyttäminen

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(9) Valvottavalla on vastuu siitä, että sen eri yksiköiden antamat pohjatiedot, joista ilmoitus Finanssivalvonnalle on koottu, säilytetään vähintään kaksi vuotta mahdollista tarkastusta varten. Pohjatiedoista on käytävä ilmi, miten asiakaskokonaisuus on muodostettu, mitä vastuiden yhteismäärään on laskettu ja mitä hyväksytyjä vähennyseriä on huomioitu laskettaessa asiakasriskirajojen täyttymistä.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(10) Talletuspankkien yhteenliittymässä keskusyhteisön on säilytettävä jäsenluottolaitosten ja niiden konsolidointiryhmien suuria asiakasriskejä koskevat ilmoitukset vähintään viisi vuotta.

6.3 Säännöllinen raportointi

6.3.1 Raportointiajat ja -tasot

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(11) Suuret asiakasriskit ilmoitetaan Finanssivalvonnalle neljännesvuosittain (ns. säännöllinen raportointi).⁹⁵

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(12) Ilmoitus laaditaan jokaisen vuosineljänneksen viimeiseltä päivältä. Maksukorttitoimintaa harjoittavat luottolaitokset tekevät ilmoituksensa kuitenkin siltä loppukuun päivältä, jona ne katkaisevat laskutuksensa.

Soveltamisohje

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(13) Finanssivalvonta on kehittänyt tietojen raportointia varten erillisen tiedonkeruusovelluksen, joka helpottaa tietojen raportointia. Tämän standardin liitteessä kerrotaan tarkemmin konekielisestä raportoinnista. Liite on ladattavissa Jakelupalvelusta.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(14) Numerotiedot ilmoitetaan tuhansina euroina. Prosenttiluvut ilmoitetaan kahdella desimaalilla, esimerkiksi 12,25.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(15) Raportoinnissa noudatetaan vakavaraisuuslaskennan mukaisia palautuspäiviä, jotka ovat seuraavat:

Tiedonantajataso	Valvottavatyyppi	Palautuspäivät
201	Talletuspankki ml.sivukonttorit ulkomailla	15.5., 15.8., 15.11. ja 28./29.2.
205	Talletuspankin konsolidointiryhmä	
208	Talletuspankin alakonsolidointiryhmä	

⁹⁵ LLL:n 67 §:n 4 momentti ja RavaL:n 21 §:n 7 momentti.

210	Luottoyhteisö ml. sivukonttorit ulkomailla	
213	Luottoyhteisön konserni	
214	Luottoyhteisön konsolidointiryhmä	
240	Sijoituspalveluyritys ml. sivukonttorit ulkomailla	30.4., 31.7., 31.10. ja 28./29.2
244	Sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmä	
260	Keskusyhteisö; yhteenliittymä	15.5., 15.8., 15.11. ja 28./29.2
265	Rahoituspainotteinen alafinanssiryhmittymä	15.5., 15.8., 15.11., 28./29.2.
266	Rahoituspainotteinen finanssiryhmittymä (jäljempänä rahoituspainotteinen rahoitus- ja vakuutusryhmittymä)	15.5., 15.8., 15.11. ja 28./29.2.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
 Voimaan: 1.3.2007

(16) Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tulee laatia ilmoitus sekä omista että konsolidointiryhmän suurista asiakasriskeistä konekielisen tietojenvälityksen ohjeiden mukaisesti.

6.3.2 Konsolidointiryhmän ilmoitukset

Sitova

Annettu: 18.6.2003
 Voimaan: 30.9.2003

(17) Luottolaitoksella ja sijoituspalveluyrityksellä on velvollisuus laatia ilmoitus luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidoiduista suurista asiakasriskeistä silloin, kun se on konsolidointiryhmän emoyritys. Vaatimus koskee luottolaitosta ja omistusyhteisöä, kun sillä on toiseen luottolaitokseen, sijoituspalveluyritykseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta. Sijoituspalveluyritystä ja omistusyhteisöä vaatimus koskee vastaavasti Sipal:n 31 §:n nojalla.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
 Voimaan: 30.9.2003

(18) Jos konsolidointiryhmän emoyritys (omistusyhteisö, luottolaitos tai sijoituspalveluyritys) on suomalaisen omistusyhteisön, luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen tytäryritys, ei sen tarvitse laatia ilmoitusta omasta konsolidointiryhmästään (alakonsolidointiryhmästä).⁹⁶

⁹⁶ LLL:n 72 §:n 3 momentti

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(19) Edellä sanotusta huolimatta alakonsolidointiryhmän emoyritys raportoiti konsolidoiduista suurista asiakasriskeistä silloin, kun alakonsolidointiryhmään kuuluu sellaisia tytäryhtiöitä tai osakkuusyhtiöitä, jotka ovat saaneet luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai rahastoyhtiöön rinnastuvan toimiluvan ETA:n ulkopuoliselta valtiolta, tai kun ryhmään kuuluu ETA:n ulkopuolisessa valtiossa rekisteröityjä yhteisöjä, jotka ovat rahoituslaitoksia.

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(20) Jos luottolaitos tai sijoituspalveluyritys kuuluu rahoitus- ja vakuutusryhmittymään, ilmoituksen laatii konsolidoiduista suurista asiakasriskeistä se luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen ylin emoyritys, joka ei ole RavaL:n 2 §:n kohdan 12 mukainen ryhmittymän omistusyhteisö. Jos tällaista muuta emoyritystä ei ole lainkaan, ilmoitetaan konsolidoituja suuria asiakasriskejä koskevia tietoja vain rahoitus- ja vakuutusryhmittymän suurten asiakasriskien ilmoituksessa.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(21) Konsolidoidut suuret asiakasriskit ilmoitetaan myös silloin, kun

- luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen emoyrityksenä olevan omistusyhteisön kotipaikka on Suomessa ja luottolaitos tai sijoituspalveluyritys on taseen loppusummaltaan suurin tällaisen omistusyhteisön tytärluottolaitoksista tai -sijoituspalveluyrityksistä
- luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen emoyrityksenä olevan omistusyhteisön kotipaikka on toisessa ETA-valtiossa ja kumpikin seuraavista edellytyksistä täyttyy
 - a) emoyrityksen kotivaltiossa ei ole konsolidointiryhmään kuuluvaa ulkomaista luottolaitosta tai sijoituspalveluyritystä ja
 - b) luottolaitoksen taseen loppusumma on suurempi kuin emoyrityksen minkään muun sellaisen tytärluottolaitoksen tai -sijoituspalveluyrityksen taikka ulkomaisen tytärluottolaitoksen tai -sijoituspalveluyrityksen taseen loppusumma, jonka kotipaikka on ETA-valtiossa
- Finanssivalvonta on sopinut konsolidointiryhmään kuuluvien ulkomaisien luottolaitosten tai sijoituspalveluyritysten valvonnasta vastaavien toisten ETA-valtioiden viranomaisten kanssa siitä, että Finanssivalvonta toimii ulkomaisen valvottavan konsolidoidusta valvonnasta vastaavana valvontaviranomaisena ja että konsolidoituun valvontaan sovelletaan Suomen lakia.⁹⁷

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(22) Konsolidointiryhmän suuret asiakasriskit saadaan laskemalla yhteen konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten tilinpäätösten mukaiset saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset erät. Konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten keskinäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä taseen ulkopuoliset sitoumukset ja keskinäinen omistus eliminoidaan noudatta-

⁹⁷ LLL:n 72 §:n 2 momentti ja direktiivin 2006/48/EY artikla 126.

malla periaatteita, joista on säädetty Finanssivalvonnan antamassa standardissa 3.1 Tilinpäätös ja toimintakertomus.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(23) Sisäisten luottoluokitusten menetelmää soveltavan valvottavan on, raportoidessaan konsolidointiryhmän asiakasriskejä, ilmoitettava 20 suurinta rajoitusten alaista asiakasriskiään riippumatta siitä, ylittääkö asiakasriski 10 %:ia valvottavan omista varoista vai ei. Sama velvollisuus koskee myös talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisöä.

6.3.3 Säästöpankkien ilmoitukset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(24) Säästöpankkien ja säästöpankkiosakeyhtiöiden sekä niiden konsolidointiryhmien asiakasriski-ilmoitukset toimitetaan Finanssivalvonnalle säästöpankkitarkastuksen antamien ohjeiden mukaan.

6.3.4 Talletuspankkien yhteenliittymä ja siihen kuuluvien valvottavien ilmoitukset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(25) Keskusyhteisö ilmoittaa talletuspankkien yhteenliittymän suuret asiakasriskit Finanssivalvonnalle.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(26) Talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvat jäsenluottolaitokset ja niiden konsolidointiryhmät raportoivat suuret asiakasriskinsä noudattaen keskusyhteisön antamia ohjeita.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(27) Tiedot yksittäisten jäsenluottolaitosten asiakasriskeistä ja niiden seurannasta on toimitettava Finanssivalvonnalle siinä laajuudessa kuin Finanssivalvonta katsoo riittävän valvonnan kannalta olevan tarpeellista.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(28) Sellaisten talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvien luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten, jotka eivät ole jäsenluottolaitoksia, on aina toimitettava ilmoituksensa Finanssivalvonnalle.

6.3.5 Yhteenliittymään kuulumattomien osuuspankkien ilmoitukset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(29) Yhteenliittymään kuulumattomien osuuspankkien ja niiden konsolidointiryhmien ilmoitukset toimitetaan Finanssivalvonnalle POP Pankkiliitto osk:n antamien ohjeiden mukaan.

6.3.6 Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ilmoitukset

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(30) Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyritykset ilmoittavat Finanssivalvonnalle ryhmittymän suuret asiakasriskit.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(31) Ryhmittymän suurten asiakasriskien ilmoitusten pohjana ovat rahoitustoimialan säännökset riippumatta siitä, onko kyse rahoitustoimialan vai vakuutustoimialan yrityksen asiakasriskeistä.

6.4 Ylitysraportointi

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(32) Luvussa 5.4.1 mainittuja suurten asiakasriskien enimmäismääriä ei saa ylittää.⁹⁸

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(33) Jos asiakasriski kuitenkin jostain syystä ylittää sallitun enimmäismäärän, on valvottavan viipymättä ilmoitettava asiasta Finanssivalvonnalle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin omien varojen vähimmäismäärää koskevien vaatimusten täyttämiseksi, ts. asiakasriskin alentamiseen sallitulle tasolle. Sama velvollisuus on asetettu myös konsolidointiryhmän emoyrityksille, talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisölle ja rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyritykselle. Ylitysilmoitus on toimitettava Finanssivalvonnalle viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun valvottava havaitsi ylityksen.⁹⁹

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(34) Talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvan jäsenluottolaitoksen on toimittava ylitystilanteessa keskusyhteisön antaman ohjeistuksen mukaisesti. Sen on lisäksi ilmoitettava asiakasriskirajojen ylitymisestä välittömästi Finanssivalvonnalle, jos ylitykselle ei ole keskusyhteisön myöntämää voimassa olevaa erityislupaa.

Soveltamisohje/-esimerkki

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(35) Valvottava voi laatia ylitysilmoituksen Finanssivalvonnalle vapaa-
muotoisella kirjeellä tai tiedonkeruusovelluksen tuottamalla ylitysilmoituslomakkeella. Tiedonkeruusovelluksen ylitysilmoitusta voidaan käyttää myös raportointiajankohtien välillä, sillä sovellus sallii myös pelkän ylitysilmoituksen täyttämisen ja tulostamisen. Ylitysilmoituksessa annetaan seuraavat tiedot:

- ilmoittajan yhteystiedot
- ylityksen syntymisajankohta
- ylityksen määrä

⁹⁸ Direktiivin 2006/48/EY artiklan 111, kohden 4 kappale 1

⁹⁹ LLL:n 87 §:n 1 momentti, Sipal:n 31§, TY:nL 20 §:n 2 momentti ; Direktiivin 2006/48/EY artiklan 111 kohta 4

- ylityksen syy
- valvottavan laatima suunnitelma, millä keinoin ja missä ajassa se pystyy saamaan asiakasriskinsä lain sallimiin rajoihin. Jos samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen on tehty jo aikaisemmin suunnitelma, jota ei ole pystytty noudattamaan, annetaan lisätietoina esimerkiksi uuden suunnitelman aikataulu, suunnitellut keinot asiakasriskien määrän pienentämiseksi ja syyt suunnitelman epäonnistumiseen.

Soveltamisohje/-esimerkki
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(36) Finanssivalvonta käsittelee ylitysilmoituksen ja päättää LLL: n 87 §: n 1 momentin mukaisesti määräajasta, jonka kuluessa valvottavan on saatettava asiakasriskinsä lainmukaisiksi toimiluvan peruuttamisen uhallla. Jos valvottavan suuret asiakasriskit eivät ole lain vaatimissa rajoissa määräajan päättymisen jälkeen, voi Finanssivalvonta harkita toimiluvan peruuttamista. Suurten asiakasriskien enimmäismäärän ylittämistä koskevat päätökset ovat valvontatoimenpiteitä, jotka voidaan myös julkais- ta Finanssivalvonnan verkkosivuilla.

Soveltamisohje/-esimerkki
Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(37) Finanssivalvonnan tiedonkeruusovellus sisältää erillisen ylitysseurantaraportin, jonka avulla valvottava voi seurata asiakasriskiylityksen tilaa. Raportti sisältää ylitystiedot taulukkona ja graafisena esityksenä. Ylitysseurantaraporttia ei lähetetä Finanssivalvonnalle, vaan se on tar- koitettu valvottaville apuvälineeksi.

7

ILMOITUKSEN RAKENNE

Soveltamisohje/-esimerkki

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(1) Suuria asiakasriskejä koskeva ilmoitus koostuu kahdesta taulukosta: U01/U01a ja U02/U02a.

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(2) Taulukkoja U01a ja U02a käyttävät ainoastaan rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyritykset ilmoittaessaan ryhmittymän suuria asiakasriskejä.¹⁰⁰

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(3) Jos valvottava käyttää Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, täytetään myös yleistietotaulukko.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(4) Yleistietotaulukon sisältämien tietojen perusteella yksilöidään, mistä raportista on kyse. Taulukkoon U01/U01a täytetään valvottavan ja valvottavaryhmän omien varojen määrä, ja niiden perusteella arvioidaan asiakasriskien suuruutta.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(5) Taulukkoon U02/U02a syötettävät tiedot jakaantuvat kahteen pääryhmään:

- Asiakasta tai asiakaskokonaisuutta koskevat yksilöintitiedot
- Asiakasriskien eli vastuiden tarkempi yksilöinti ja niiden määrän vertaaminen omiin varoihin. Vastuut jakaantuvat kahteen ryhmään: rahoitustoimintaan ja kaupankäyntivarastoon liittyviin asiakasriskeihin. Näiden vastuiden yhteismäärästä käytetään nimitystä koko toiminnan asiakasriski.

¹⁰⁰ Taulukoihin täytettäviä tietoja on hieman muokattu, koska rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvien vakuutusalan yritysten vakavaraisuusvaatimuksia laskettaessa sovelletaan vakuutusalan säännöksiä.

8

YLEISTIETOTAULUKKO

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(1) Jos valvottava käyttää Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruu-sovellusta, täytetään yleistietotaulukkoon, miltä ajankohdalta ilmoitus annetaan ja mikä on ilmoituspäivä. Lisäksi ilmoitetaan, onko kyseessä ensitieto vai korjaustieto.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(2) Jos valvottavalla on kaupankäyntivarastoon kuuluvia eriä, täytetään lisäksi taulukossa oleva ruutu rastilla. Vaatimus ei koske rahoitus- ja vakuutusryhmittymää.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(3) Ruutua ei täytetä, jos valvottavan yhden asiakkaan ja asiakaskokonaisuuden kaupankäyntivarastoon luettavien vastuiden määrä on vähäinen, eli alle 1 % valvottavan omien varojen yhteismäärästä. Omien varojen yhteismäärällä tarkoitetaan vakavaraisuusraportoinnista annetun standardin RA4.8 omien varojen taulukon CA riville 30 LE täytettyä määrää. Tässä tapauksessa asiakasriskit ilmoitetaan rahoitustoiminnan asiakasriskeihin kuuluvina.

9

TAULUKKO U01/U01A "OMIEN VAROJEN MÄÄRÄ"

9.1 Taulukko U01

Rivi 05

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(1) Riville 05 täytetään valvottavan ja valvottavaryhmän omien varojen määrä. Konsolidointiryhmän ilmoituksessa (tiedonantajatasot 205, 208, 214, 244 ja 260) ilmoitetaan konsolidoitujen omien varojen määrä. Omi- en varojen määrä ilmoitetaan saman vuosineljänneksen mukaan kuin suuret asiakasriskit.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(2) Jos valvottavalla on ainoastaan valuuttakurssiriskiä, se täyttää vain sarakkeen 05 (rahoitustoiminnan asiakasriskejä kattavien omien varojen määrä). Tällöin sarakkeeseen täytetään sama tieto kuin omien varojen taulukon CA riville 15 LE vakavaraisuusraportoinnista annetun standar- din RA4.8 mukaan.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(3) Jos valvottavalla ja valvottavaryhmällä on kaupankäyntivarasto, täy- tetään myös sarake 10 (koko toiminnan asiakasriskejä kattavien omien varojen määrä). Sarakkeeseen täytetään sama tieto kuin omien varojen taulukon CA riville 30 LE vakavaraisuusraportoinnista annetun standar- din RA4.8 mukaan. Kaupankäyntivarastoon liittyviä markkinariskejä voi- daan kattaa erityisesti näitä riskejä varten sallituilla omien varojen erillä. Jos valvottavalla on kaupankäyntivarasto, asiakasriskirajoissa on pysyt- tävä sekä rahoitustoiminnan että koko toiminnan osalta

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(4) Jos valvottavan konsolidointiryhmään kuuluu yksikin yhteisö, jolla on kaupankäyntivarasto, on molemmat omien varojen määrät täytettävä.

Rivi 0510

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(5) Rivillä 0510 näkyy valvottavan ja valvottavaryhmän asiakasriskien **ilmoitusraja** (10 % omista varoista). Mikäli valvottava käyttää Finanssivalvonnan sovellusta tietojen raportoinnissa, sen ei tarvitse täyttää riviä, vaan sovellus laskee rajan. Jos yhdenkin asiakkaan tai asiakaskonaisuuden suurten asiakasriskien määrä saavuttaa ilmoitusrajan, täytetään myös taulukko U02. Kun kyseessä on valvottava, joka soveltaa luottoriskin sisäisten luottoluokitusten menetelmää vakavaraisuuslaskennassaan, sen on konsolidointiryhmän suuria asiakasriskejä raportoidessaan täytettävä aina taulukko U02, sillä sen on raportoitava 20 suurinta asiakasriskiään riippumatta siitä, ylittävätkö ne 10 % konsolidointiryhmän omista varoista vai ei.

Rivi 0520

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(6) Rivillä 0520 näkyy **suurten asiakasriskien sallittu enimmäismäärä** (25 % omista varoista ja konsolidoiduista omista varoista). Mikäli valvottava käyttää Finanssivalvonnan sovellusta tietojen raportoinnissa, sen ei tarvitse täyttää riviä, vaan sovellus laskee rajan.

Rivi 0535

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(7) Mikäli 25 % omista varoista on alle 150 miljoonaa euroa (eli omat varat ovat alle 600 miljoonaa euroa), rivillä 0535 ilmoitetaan valvottavan hallituksen päättämä enimmäismäärä luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuulle.

Soveltamisohje

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(8) Rivi 0535 jätetään tyhjäksi, mikäli valvottava soveltaa myös luotto- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin yleistä 25 %:n rajoitusta.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(9) Jos suurten asiakasriskien määrä ylittää riveillä 0520 tai 0535 mainitun määrän, on valvottavan viipymättä ilmoitettava Finanssivalvonnalle ylityksestä. Finanssivalvonnan tiedonkeruusovellusta käytettäessä sovellus ilmoittaa ylityksestä ja ylityksen ylitysilmoitukseen on valmis raporttipohja.

Rivi 0530

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(10) Rivillä 0530 vastataan kysymykseen, onko ilmoitusrajan ylittäviä suuria asiakasriskejä. Jos valvottavalla ei ole ilmoitettavia suuria asiakasriskejä, täytetään kenttään arvo 0, ja jos valvottavalla on suuria asiakasriskejä, syötetään arvoksi 1. Tiedonkeruusovellusta käytettäessä 0/1-valinnat voidaan vaihtoehtoisesti tehdä taulukon kyseisellä rivillä olevasta Kyllä/Ei-valintalistasta.

9.2 Taulukko U01a (Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä)

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(11) Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän suuria asiakasriskejä ilmoitettaessa (tiedonantajatasot 265 ja 266) ryhmittymän emoyritys täyttää omien varojen määrän taulukon U01a riville 05 sarakkeeseen 05. (U01-taulukossa olevaa saraketta 10 ei ole lainkaan taulukossa U01a.) Ryhmittymän omien varojen määränä ilmoitetaan sama luku, jonka ryhmittymän emoyritys on ilmoittanut RavaL:n 19 §:n mukaisessa vakavaraisuuslaskelmassa ryhmittymän omien varojen määräksi: [RV01 –lomakkeella ryhmittymän omat varat yhteensä ovat rivillä 45.](#) Vakavaraisuuslaskelman laadinnassa noudatetaan RavaL:n 18–20 §:ää ja 21.12.2004 annettua valtioneuvoston asetusta 1193/2004 rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(12) Mitä edellä taulukon U01 osalta on sanottu riveistä 0510, 0520, 0530 ja 0535 soveltuu myös taulukkoon U01a.

10

TAULUKKO U02/U02A "SUURET ASIAKASRISKIT"

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(1) Taulukkoon U02 syötetään asiakaskokonaisuutta ja vastuiden määriä koskevat tiedot.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(2) Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyritys täyttää tarvittavat tiedot taulukkoon U02a. Ryhmittymään kuuluvien vakuutusalan yritysten kaupankäyntivarastoon liittyviä asiakasriskejä ei eritellä, vaan ne ilmoitetaan rahoitustoimintaan liittyvinä asiakasriskeinä.

10.2 Asiakasta ja asiakaskokonaisuutta koskevat tiedot

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(3) Asiakkaita koskevien tietojen syöttämistä helpottamaan avautuu työkirjasta erittelylomake, johon täytetään tiedot **asiakaskokonaisuuden tunnuksesta, asiakastunnuksesta ja asiakastyypistä**. Näiden tietojen ilmoittamisesta annetaan tarkempia ohjeita raportointistandardin liitteenä olevassa konekielisen tietojenvälityksen ohjeessa.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(4) Jos valvottavan ja valvottavaryhmän yksittäisellä asiakkaalla tai muulla vastapuolella on taloudellinen etuyhteys toiseen valvottavan asiakkaaseen tai muuhun vastapuoleen, täytetään myös **asiakaskokonaisuuden** yksilöintitiedot. Asiakaskokonaisuus on määritelty edellä luvussa 5.3.2 (Asiakaskokonaisuudet ja niiden tunnistaminen).

10.3 Vastuita koskevien tietojen yksilöinti (U02 ja U02a)

10.3.1 Vastuista täytettävät tiedot

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(5) Vastuun käsite on määritelty edellä luvussa 5.5 (Vastuun määrittely). Vastuista täytetään seuraavat tiedot:

- vastuukoodi
- rahoitustoimintaan liittyvät vastuut taseessa ja taseen ulkopuolella ja niitä koskevat vähennyserät
- kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit ja niitä koskevat vähennyserät.

Asiakasriskikäsitteen ulkopuolelle jäävät vastuut, joita ei raportoida, on määritelty luvussa 5.2 .

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(6) Rahoituspainotteisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymän ilmoituksessa (tiedonantajataso 265 ja 266) taulukossa U02a kaupankäyntivarastoon liittyvinä asiakasriskeinä sarakkeissa 35–45 ilmoitetaan ainoastaan rahoitusalan yritysten tiedot. Rahoitusalan yrityksiin luetaan myös ryhmittymän emoyritys täytettäessä sarakkeita 27 (rahoitustoiminnan asiakasriskien yhteismäärä rahoitusalan yrityksissä), 35, 40 ja 45 (kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit). Vakuutusalan yritysten vastuut ilmoitetaan ainoastaan rahoitustoimintaan liittyvinä asiakasriskeinä.

Perustelu
Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(7) Näiden tietojen avulla lasketaan tai käytettäessä työkirjaa ohjelma laskee vastuiden yhteismäärät ennen vähennyseriä ja niiden jälkeen ja suurten asiakasriskien määrät prosentteina. Rahoitustoimintaan ja kaupankäyntivarastoon liittyvien asiakasriskien määrät yhdistettäessä saadaan esiin koko toiminnan asiakasriski. Ilmoitusrajaa sovelletaan vastuiden yhteismääriin ennen vähennyseriä, mikä merkitsee vähennyserien huomioon ottamisen jälkeen myös sellaisten asiakasriskien ilmoittamista, jotka ovat 10 %:n ilmoitusrajaa pienempiä.

10.3.2 Vastuukoodit

Sitova
Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(8) Eri vastapuolilta olevia vastuita käsitellään taulukoissa U02 ja U02a vastuukoodien avulla. Niiden perusteella erotetaan rajoituksen alaiset vastuut rajoitusten ulkopuolisista vastuista.

Vastuukoodi	Vastuun tyyppi *) alla lisää vastuukoodien sisällöstä	Vastuutyypin enimmäisrajat omista varoista	Standardin kohta
1	Rajoituksenalaiset vastuut muilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, kuin luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	25 %	luku 5.4.1
101	Vastuut luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä, ml. 10 % sijoituksista kattuihin joukkolainoihin *)	25 % tai max 150milj&max. 100 %	luku 5.4.1
2	Vastuut valvottavan kanssa samaan konserniin, mutta ei samaan konsolidointiryhmään kuuluvalta yhteisöltä	25 %	luku 5.4.1
3	Vastuut sellaisilta valtioilta ja keskuspankeilta, kv. kehityspankeilta ja kv. organisaatioilta (ja niihin verrattavilta tahoilta), jotka luottoriskin standardimenetelmän mukaan saavat 0 %:n riskipainon.	ei rajoitusta	luku 5.4.2 standardi 4.3c luvut 7.1, 7.4 ja 7.5
4	Vastuut sellaisilta aluehallinnoilta ja paikallisviranomaisilta, julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta (ja niihin verrattavilta tahoilta), jotka luottoriskin standardimenetelmän mukaan saavat 0 %:n riskipainon (mm. suomalaisten kuntien ja kuntayhtymien, pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan, Kuntien eläkevakuutuksen, Kuntien takauskeskuksen, Ahvenanmaan maakunnan vastuut).	ei rajoitusta	luku 5.4.2 standardi 5.3c luvut 7.2, 7.3,
5	Ennen 31.12.2009 syntyneet, jäljellä olevalta juoksuajaltaan enintään 3 vuoden pituiset luottolaitos- ja sijoituspalveluvastuut *)	ei rajoitusta	siirtymäsäännös luku 1.2.
6	Vastuut valvottavan kanssa samaan konsolidointiryhmään ja ryhmittymään kuuluvilta yhteisöiltä (koskee myös talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvien luottolaitosten välisiä vastuita) *)	ei rajoitusta	luvut 5.4.2 ja 5.4.3
7	Vastuut, jotka kohdistuvat valvottavan keskusluottolaitokseen tai keskusluottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan toiseen luottolaitokseen	ei rajoitusta	Luku 5.4.2

8	Ehdoitta irtisanottavissa olevat luottolupaukset, joista ei sopimuksen ehtojen mukaan aiheudu suoritusvelvollisuutta, mikäli asiakasriskien sallittu enimmäismäärä ylittyisi	ei rajoitusta	Luku 5.4.2
9	90 % katetuista joukkolainoista	ei rajoitusta	Luku 5.4.2
11	Määrätyt kertaluonteiset palkkiosaamiset	ei rajoitusta	Luku 5.4.2
12	Vakuutusyhtiön myöntämät suorituskyvyttömyysvakuutukset (vain U02a-lomakkeella)	ei rajoitusta	Luku 5.4.2
13	Varat, jotka ovat kansallisessa valuutassa rahoitettuja saamia keskuspankeilta niissä pidettävien vähimmäisvarantojen muodossa.	ei rajoitusta	luku 5.4.2
14	Muussa kuin merkittävässä kaupan-ikäntivaluutassa olevat yön yli saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä *)	ei rajoitusta (poikkeusluvalla)	luku 5.4.4

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(9) Jos samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta on useampia eri vastuukoodin piiriin luettavia vastuita, ilmoitetaan tällaisten vastuiden määrä omalla rivillä.

Vastuukoodi 101

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(10) Vastuukoodia 101 käytetään silloin, kun vastapuolena on luottolaitos tai sijoituspalveluyritys. Kun kyseessä on ennen 31.12.2009 syntyneet jäljellä olevalta juoksuajaltaan 1-3 vuoden pituiset vastuut, ilmoitetaan tällä vastuukoodilla 20 % vastuun määrästä.¹⁰¹ Kun kyse on katetuista joukkolainoista, ilmoitetaan tällä vastuukoodilla 10 % vastuun määrästä. Loppuosa vastuusta (90 %) ilmoitetaan vastuukoodilla 9.¹⁰²

Vastuukoodi 5

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(11) Vastuukoodilla 5 ilmoitetaan luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuut, jotka kuuluvat erityisen siirtymäajan piiriin: 80 % vastuusta, joka on syntynyt ennen 31.12.2009 ja jonka jäljellä oleva juoksu-aika on 1-3 vuotta ja 100 % vastuusta, joka on syntynyt ennen 31.12.2009 ja jonka jäljellä olevan juoksu-aika on alle 1 vuotta. Siirtymäaika päättyy

31.12.2012.

Vastuukoodi 6

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(12) Vastuukoodi on käytössä vain tiedonantajatasoilla 201, 210 ja 240. Vastuukoodilla ilmoitetaan vastuut valvottavan kanssa samaan konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusyhmittymään kuuluvilta yhteisöiltä.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(13) Myöskään talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten (tiedonantajatasolla 201) välisiin suuriin asiakasriskeihin ja konsolidoituihin suuriin asiakasriskeihin ei sovelleta enimmäisrajoja, vaikka tällaisten asiakasriskien määrä ilmoitetaankin keskusyhteisölle tehtävässä ilmoituksessa. Enimmäisrajoja ei sovelleta myöskään jäsenluottolaitosten yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin, kun yhteisö yhdistellään tilinpäätöksessä ja muussa raportoinnissa yhteenliittymään. Myös näistä vastuista käytetään vastuukoodia 6.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(14) Vastuukoodia 6 ei käytetä lainkaan, kun ilmoitetaan valvottavan konsolidointiryhmän suuria asiakasriskejä eli kun tiedonantajatasona on 205, 208, 214 ja 244. Myöskään talletuspankkien yhteenliittymän ilmoituksessa (tiedonantajataso 260) ei ilmoiteta yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vastuuta. Vastuukoodia 6 ei käytetä myöskään ilmoitettaessa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän suuria asiakasriskejä (tiedonantajatasot 265 ja 266), kun vastuut ovat ryhmittymään kuuluvilta rahoitus- ja vakuutusalojen yrityksiltä. Konsolidointiryhmän sisäisten asiakasriskien määrä ilmoitetaan vain yksittäisten luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten asiakasriski-ilmoituksissa.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(15) Kun vastuuseen liittyy hyväksyttävä takaus, jonka valvottava haluaa ottaa huomioon suurten asiakasriskien laskennassa, ja takaaja on valvottavan kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluva luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, ilmoitetaan, että takauksen kohteena oleva osuus on rajoituksista vapaata vastuuta (vastuukoodi 6) ja että asiakkaana on takaaja. Vastaavasti takauksen antanut luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ilmoittaa, että takaus on normaali rajoitusten alainen taseen ulkopuolinen sitoumus (vastuukoodi 1) ja että asiakkaana on päävelkasuhteen velallinen. Konsolidoituja asiakasriskejä ilmoitettaessa merkitään asiakkaan vastuuksi vain taseessa oleva saaminen (vastuukoodi 1). Takauksista ei ilmoiteta lainkaan taseen ulkopuolisena sitoumuksena, koska takaus on konsolidointiryhmän sisäinen erä.

Vastuukoodi 14

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(16) Vastuukoodilla 14 ilmoitetaan sellaiset luottolaitos- tai sijoituspalveluyritysvastuut, jotka eivät muodosta näiden yritysten omia varoja, kestävät korkeintaan seuraavaan pankkipäivään, eivätkä ole merkittävän kaupankäyntivaluutan määräisiä. Edellä mainittujen vastuuden jättämiselle rajoitusten ulkopuolelle tarvitaan Finanssivalvonnan lupa. Mikäli valvottavalla ei ole Finanssivalvonnan lupaa, raportoidaan vastuut vastuukoodilla 101.

10.3.3 Eri sarakkeissa ilmoitettavat tiedot

Sarake 05; Vastuut taseessa (rahoitustoimintaan liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(17) Tarkemmat määrittelyt ilmoitettavista vastuista on tämän standardin luvussa 5.5.2.

Sarake 10; Vastuut taseen ulkopuolella (rahoitustoimintaan liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(18) Vastuut taseen ulkopuolella määritelty tämän standardin luvussa 5.5.3.

Sarake 15; Vastuut yhteensä (rahoitustoimintaan liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(19) Sarakkeessa 15 ilmoitetaan taseessa olevien varojen ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärä. Kun käytetään Finanssivalvonnan tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus yhteismäärän riville.

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(20) Mikäli vastuuseen liittyy vähennyseränä takaus, takauksen kohteena oleva osuus vastuusta ilmoitetaan luvun 5.6.2 mukaisesti takaajan vastuuna. Samankaltainen käsittely liittyy myös luvun 5.6.2 mukaisia takauksiin rinnastettaviin vähennyseriin ja yksinkertaisella menetelmällä käsiteltäviin rahoitusvakuuksiin.

Sarake 20; Vähennyserät (rahoitustoimintaan liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(21) Sarakkeessa 20 ilmoitetaan taseessa oleviin varoihin ja taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin kohdistetut vähennyserät asiakkain siten, kuin luvussa 5.6.2 on takauksista ja muista luottoriskin vähentämistekniikoista sanottu.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(22) Vähennyserät ilmoitetaan yhteismäärinä kohdistettuna kuhunkin asiakkaaseen.

Sarake 25; Asiakasriskit yhteensä (rahoitustoimintaan liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(23) Sarakkeessa 25 ilmoitetaan rahoitustoimintaan liittyvä asiakasriskien yhteismäärä, eli vastuista on vähennetty vähennyserät. Kun käytetään Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus yhteismäärän riville.

Sarake 27; Siitä rahoitusalan asiakasriskit yhteensä (vain U02a-taulukossa)

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(24) Taulukon U02a sarakkeessa 27 ilmoitetaan rahoituspainotteiseen rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvien rahoitusalan yritysten osuus kaikista rahoitustoimintaan liittyvistä asiakasriskeistä. Rahoitusalan yrityksiin luetaan tätä saraketta täytettäessä myös rahoituspainotteisen ryhmittymän emoyritys.

Sarake 30; Rahoitustoiminnan asiakasriski, % omista varoista

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(25) Sarakkeessa 30 ilmoitetaan rahoitustoimintaan liittyvien asiakasriskien yhteismäärä suhteessa valvottavan omiin varoihin. Kun käytetään Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus prosenttimäärän riville.

Sarake 35; Vastuut (kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 17.5.2005
Voimaan: 30.6.2005

(26) Rahoitusalapainotteiseen rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvat rahoitusalan yritykset ja niiden emoyritys ilmoittavat kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit taulukossa U02a. Vakuutusalan yritysten kaupankäyntivarastoon kuuluviksi luokiteltavat asiakasriskit ilmoitetaan rahoitustoiminnan asiakasriskeinä.

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(27) Sarakkeessa 35 ilmoitetaan kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit (nettopositiot, selvitysrishti ja vastapuoliriski) sen mukaan kuin tämän standardin luvussa 5.5.4 on sanottu.

Sarake 40; Vähennyserät (kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(28) Sarakkeeseen 40 merkitään mahdolliset luottoriskien vähentämistekniikat, jotka kohdistuvat kaupankäyntivarastoon kuuluviin vastapuolen vastuisiin.

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(29) Jos Finanssivalvonta on valvottavan hakemuksesta myöntänyt luvan ylittää kaupankäyntivarastoa koskevan asiakasriskirajan, ilmoitetaan lu-

van sallima ylitysmäärä vähennyseränä.

Sarake 45; yhteensä (kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit)

Sitova

Annettu: 18.6.2003
Voimaan: 30.9.2003

(30) Sarakkeeseen 45 merkitään kaupankäyntivarastoon liittyvän vastuun yhteismäärä vähennyserien jälkeen. Kun käytetään Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus yhteismäärän riville.

Sarake 50; Koko toiminnan asiakasriski

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(31) Jos valvottavalla ja valvottavaryhmällä on sekä rahoitustoimintaan että kaupankäyntivarastoon liittyviä asiakasriskejä, merkitään näiden asiakasriskien yhteismäärä riville koko toiminnan asiakasriski (sarake 50). Yhteismäärän lisäksi lasketaan myös koko toiminnan asiakasriskien yhteismäärä suhteutettuna valvottavan omiin varoihin (sarake 55). Kun käytetään Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus yhteismäärän riville.

Sarake 55 Koko toiminnan asiakasriski, % omista varoista

Sitova

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(32) Sarakkeessa ilmoitetaan koko toiminnan asiakasriskien yhteismäärä suhteutettuna valvottavan omiin varoihin. Kun käytetään Finanssivalvonnan laatimaa tiedonkeruusovellusta, laskee sovellus yhteismäärän riville.

11

MÄÄRITELMÄT

Arvopapereiden lainaksi antaminen ja lainaksi ottaminen

_Arvopapereiden tai hyödykkeiden lainaksi antamisella tarkoitetaan tapahtumaa, jossa valvottava tai sen vastapuoli luovuttaa arvopapereita ja hyödykkeitä vakuutta vastaan ja lainaksiottaja sitoutuu palauttamaan vastaavat arvopaperit tai hyödykkeet myöhempänä ajankohtana. Lainaksiottaminen on käänteinen lainaksiantamiselle.

Arvopapereiden takaisinostosopimus

Takaisinostosopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jolla valvottava luovuttaa vastapuolelle arvopapereita tai hyödykkeitä ja valvottava sitoutuu ostamaan arvopaperit tai hyödykkeet (tai niiden sijasta vastaavat arvopaperit tai hyödykkeet) takaisin sovittuun hintaan sovittuna ajankohtana samalta vastapuolelta.

Arvopapereiden takaisinmyyntisopimus

Käänteinen takaisinostosopimus

Asiakas

Asiakas on valvottavan vastapuoli, josta voi aiheutua valvottavalle luottoriskiä. Vastapuoli voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Asiakaskokonaisuus

Toisiinsa sidoksissa olevat vastapuolet, jotka ovat keskenään olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä

Asiakasriski

Niiden vastuiden yhteismäärää, joiden vastapuoleen liittyvä maksukyvyttömyysriski kohdistuu samaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön tai tällaisen henkilön kanssa olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevaan luonnolliseen tai oikeushenkilöön.

Asiakasriskiraja

Asiakasriskille asetettu määrällinen rajoitus eli sallittu enimmäismäärä.

Ilmoitusraja

Vastuut, jotka ovat vähintään 10 % valvottavan omista varoista. Tällaiset vastuut on ilmoitettava Finanssivalvonnalle suurina asiakasriskeinä. Ilmoitusraja määrittelee myös suuren asiakasriskin käsitteen.

Johdannaispöytäkirja

rahoitusinstrumentti, jolla on seuraavat ominaisuudet:

- a) sen arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin hinnan, hyödykkeen hinnan, valuuttakurssin, hinta- tai kurssi-indeksin, luottoluokituksen, ajan kulumisen taikka muun muuttujan arvon tai sen volatiliteetin muuttuessa
- b) se ei sopimusta tehtäessä vaadi lainkaan sijoitusta tai vaatii pienemmän sijoituksen kuin mitä vaadittaisiin esimerkiksi vastaavassa käteisinstrumentissa, jonka odotettaisiin reagoivan markkina-tekijöiden muutoksiin vastaavalla tavalla
- c) se toteutetaan tietyssä päivänä tulevaisuudessa

Kaupankäyntivarasto (Trading Book)

Kaupankäyntivarasto muodostuu sellaisista rahoitusinstrumentti- tai hyödykepositioista, jotka on otettu kaupankäyntitarkoituksessa. Myös kaupankäyntivarastoa suojaavat sopimukset luetaan kaupankäyntivarastoon. Kaupankäyntitarkoituksessa otetut positiot valvottava on tarkoituksella ottanut lyhytaikaista kauppaa varten ja/tai voidakseen lyhyellä aikavälillä hyötyä tosiasiallisista tai odotetuista hintamuutoksista tai lukitakseen riskittömiä tuottoja. Kaupankäyntitarkoituksessa otettuihin positioihin luetaan kaupankäynti omaan lukuun, asiakaskaupankäynti sekä markkinatakaus.

Koko toiminta

Sisältää sekä rahoitustoiminnan että kaupankäyntivarastoon liittyvät asiakasriskit.

Luottojohdannainen

Rahoitusinstrumentti, jota käytetään luottoriskin hallinnassa. Luottojohdannaisen avulla voidaan vähentää luottoriskiä, ottaa luottoriskiä ja luoda syntettisiä sijoituskohteita.

Luottolaitosdirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/48/EY luottolaitoksen liiketoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (32006L0048); EUVL N:o L 177, 30.6.2006, s.1

Luottoriskinvaihtolaina (credit linked note)

Joukkovelkakirjalaina, jossa lainan tuotto ja pääoman takaisinmaksu riippuvat joukkovelkakirjalainaan kytketyn luottojohdannaisen ehdoista. Luottoriskinvaihtolainan ostaja (suojan myyjä) ottaa luottoriskiä sekä luottoriskinvaihtolainan liikkeeseenlaskijasta että kytketyn luottojohdannaisen riskikohteesta.

Luottoriskinvaihtosopimus (credit default swap)

Luottojohdannainen, jossa suojan myyjä sitoutuu saamansa korvausta vastaan maksamaan suojan ostajalle korvausta sopimuksen

Merkintäsitoumus

Sitoumusta, jossa valvottava sitoutuu ehdoitta merkitsemään sovittun määrän arvopapereita sovittuun hintaan.

Nettopositio.

Arvopaperin nettopositiolla tarkoitetaan samanlaisen arvo-paperin pitkien ja lyhyiden positoiden erotusta. Johdannaissopimusten netto-positiolla tarkoitetaan identtisten johdannaissopimusten osto- ja myyntisopimusten erotusta.

Pieni kaupankäyntivarasto

Kaupankäyntivaraston koon perusteella valvottavalla on mahdollisuus hakea poikkeuslupa Finanssivalvonnalta olla raportoimatta markkinariskieriä vaka-varaisuusilmoituksessa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että kaupankäyntivaraston arvo ei pysyvästi ylitä 5 %:a eikä koskaan 6 %:a viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen osoittamasta taseen loppusummasta ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä eikä pysyvästi 15:tä miljoonaa euroa eikä koskaan 20:tä miljoonaa euroa.

Rahoitusinstrumentti

Mikä tahansa sopimus, joka synnyttää yhdelle osapuolelle rahoitusvaroihin kuuluvan erän ja samalla toiselle osapuolelle rahoitusvelan tai oman pääoman ehtoisen instrumentin. Rahoitusinstrumentit ovat käteisinstrumentteja ja johdannaisia.

Rahoitustoiminta (Banking book)

Rahoitustoimintaa on kaikki muu toiminta kuin se, joka kuuluu kaupankäyntivarastoon. Luottolaitoksilla rahoitustoiminta sisältää luotonantoa ja pit-

käaikaista sijoittamista. Sijoituspalveluyrityksillä rahoitustoiminta sisältää liiketoiminnasta syntyvät muut tavanomaiset saamiset ja sijoitukset.

Rajoituksen alainen vastuu

Valvottavan taseessa oleva saaminen, sijoitus tai taseen ulkopuolinen vastuu, joka kohdistuu samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen. Jos vastuuseen liittyy vakuus, joka ilmoitetaan vastuun vähennyseränä, vähentää se vastuun määrää, kun lasketaan asiakasriskirajoja.

Riskikeskittymä

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän lisävalvontaa koskevassa direktiivissä 2002/87/EY riskikeskittymän käsite on laajempi kuin suuret asiakasriskit. Myös muiden riskien keskittymät on direktiivin artiklan 7 mukaan ilmoitettava säännöllisesti ja vähintään vuosittain koordinoivalle valvontaviranomaiselle. Tässä standardissa käsitellään vain yhden riskialueen osaa eli suuria asiakasriskejä.

Suuri asiakasriski

Vastuut samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä on vähintään 10 % valvottavan omista varoista. Kun vastuu saavuttaa suuren asiakasriskin määrän, aiheuttaa se myös säännöllisen ilmoitusvelvollisuuden Finanssivalvonnalle.

Suurten asiakasriskien enimmäismäärä

Yhdeltä vastapuolelta ja/tai asiakaskokonaisuudelta olevan asiakasriskin enimmäismäärä: 25 % omista varoista luottoriskin vähentämistekniikkojen huomioon ottamisen jälkeen. Luotto- ja sijoituspalveluyritysvastuilla mahdollisesti tästä poikkeava enimmäismäärä.

Suuri riskikeskittymä

Direktiivin 2006/48/EY käyttämä nimitys suuresta asiakasriskistä.

Vastapuoli

Liiketoiminnassa tehtävien erilaisten sopimusten toinen osapuoli. Käytetään standardissa myös synonyymina asiakkaalle.

Vastuu

Vastuulla tarkoitetaan varoja ja taseen ulkopuolisia sitoumuksia

Vähennyserä

Vakuus tai muu luottoriskin vähentämistekniikka, millä pienennetään asiakasriskin määrää

12 LISÄTIEDOT

Standardista vastaavan henkilön yhteystiedot ovat Finanssivalvonnan Verkko-
kopalvelun [Standardien vastuuhenkilöt](#) - luettelossa. Lisätietoja antaa myös:

- RV: Luottoriskit, puh. 010 831 5367

13

LIITTEET

Tämän raportointistandardin liitteitä ovat:

- Konekielisen tietojenvälityksen ohjeet, joka on valvottavien saatavissa Jakelupalvelusta
- Taulukot: U01, U01a, U02 ja U02a
- Liitteisiin liittyvissä asioissa lisätietoja antaa:
 - Tietojärjestelmät-toimisto, puh. 010 831 5396

14

KUMOTTU TULKINTA JA KANNANOTTO

*Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007*

(1) Tällä 1.3.2007 voimaan tulleella standardilla kumotaan seuraava Finanssivalvonnan tulkinta ja kannanotto:

- T/4/2003 Finanssivalvonnan tulkinta luottojohdannaisten käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa ja suurissa asiakasriskeissä (annettu 27.5.2003, dnro 5/349/2003)
- K/33/2000/TTO Luottojohdannaisten käsittely luottolaitosten vakavaraisuuslaskennassa ja suurissa asiakasriskeissä (annettu 5.12.2000, dnro 22/349/2000).

15

STANDARDIN MUUTOSHISTORIA

Annettu: 12.12.2006
Voimaan: 1.3.2007

(1) Tämä standardi annettiin ensimmäisen kerran 18.6.2003, ja se tuli voimaan 30.9.2003. Voimaan tullessaan tämä standardi kumosi seuraavat Rahoitustarkastuksen ohjeet ja määräykset:

- määräys nro 105.3A suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta (annettu 16.6.1998, dnro 25/332/98)
- määräys nro 105.3B suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta (annettu 16.6.1998, dnro 26/332/98)
- määräys nro 203.21 suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta (annettu 16.6.1998, dnro 27/332/98)
- määräys nro 203.22 suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamisesta (annettu 16.6.1998, dnro 28/332/98)
- määräys nro 305.3 osuuspankkien yhteenliittymän suurten asiakasriskien ilmoittamisesta (annettu 16.6.1998, dnro 32/332/98).

Annettu: 16.3.2011
Voimaan: 31.3.2011

(2) Standardia on muutettu

- 30.6.2005 voimaan tulleen uudistetun rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (699/2004) vaatimusten perusteella. Lisäksi standardilla saatettiin raportoinnin piiriin omaisuudenhoitoa harjoittavat rahastoyhtiöt sijoitusrahastolain (48/1999) 6 §:n 5 momentin mukaisesti.
- 1.3.2007 voimaan tulleella uudistetun luottolaitostoiminnasta annetulla lailla (121/2007), jolla saatettiin voimaan Basel II -vakavaraisuus uudistus ja otettiin samalla käyttöön Rahoitustarkastuksen määräyskokoelman uudistunut sitovuusastejaottelu.
- 31.12.2010 voimaan tulleiden luottolaitostoiminnasta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta annetun lain (1357-1365/2010) sekä vakavaraisuusdirektiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY muutosdirektiivin 2009/111/EY suuria asiakasriskejä koskevien muutettujen säännösten perusteella. Muutoksilla on myös pantu täytäntöön

CEBS:n ohje suurten asiakasriskien uudistetuista säännöksistä.